

Stichting
Pensioenfonds
Astellas

Stichting Pensioenfonds Astellas
Sylviusweg 62, 2333 BE Leiden
Telefoon : 088 - 116 2000
Email : pf-astellas@azl.eu
Internetsite : www.pensioenfondsastellas.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41168442
BTW-nummer 8014.81.107 B01

Jaarverslag 2021

Missie

Stichting Pensioenfonds Astellas wil voor zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden een toekomstbestendig en betrouwbaar pensioenfonds zijn dat de pensioenaanspraken kan blijven waarmaken.

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Algemeen	9
Risicoparagraaf	39
Beleggingen	51
Oordeel certificerend actuaris	53
Vooruitblik 2022	54
Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan	57
Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan	59
Visitatiecommissie	
Samenvatting Bevindingen Visitatie 2021	61
Reactie van het bestuur op bevindingen visitatiecommissie	64
Jaarrekening	
Balans per 31 december	66
Staat van baten en lasten	68
Kasstroomoverzicht	70
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	71
Toelichting op de balans per 31 december	76
Gebeurtenissen na balansdatum	84
Toelichting op de staat van baten en lasten	85
Resultaatbestemming	91
Risicoparagraaf	92

Pagina**Overige gegevens**

Statutaire bepalingen resultaatbestemming	101
Actuariële verklaring	102
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	104

Bijlagen

Financiering	115
Uitvoering	115
Begrippenlijst	116

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2021

<i>Benoemd vanuit werkgeverszijde</i>	
De heer D.J. Vis (1969)	voorzitter
Mevrouw N. van den Berg (1959)	secretaris

<i>Benoemd vanuit werknemerszijde</i>	
De heer F.C.M. Amsing (1969)	
De heer O. O. van den Hoven (1984)	

<i>Gekozen door en uit pensioengerechtigden</i>	
De heer G.A. Roders (1954)	

Sleutelfunctiehouders per 31 december 2021

De heer F.C.M. Amsing	SFH Internal Audit
De heer O.O. van den Hoven	SFH Risico Beheer
De heer H. Veerman	SFH Actuariaal

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2021

De heer M.J.J. van Rijswijk (1977)	vertegenwoordiger van de werkgever (voorzitter)
De heer B. ter Schure (1962)	vertegenwoordiger van de deelnemers
De heer S. de Wit (1950)	vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden (secretaris)

Compliance officer per 31 december 2021

De heer H. Pullen	TriVu, Zevenbergen
-------------------	--------------------

Visitatiecommissie

J. Ruben	voorzitter
H. Polee	lid
F. Rijksten	lid

Organisatie

Accountant	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Actuaris (adviserend)	Towers Watson Netherlands B.V., Purmerend
Actuaris (waarmerkend)	Triple A – Risk Finance Certification B.V., Amsterdam
Administrateur	AZL N.V., Heerlen
Vermogensbeheerder	NN IP N.V., Den Haag
Custodian	Caceis, Amsterdam

Meerjarenoverzicht

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantallen					
Actieve deelnemers	715	715	725	738	908
Gewezen deelnemers	993	993	960	934	744
Pensioengerechtigden	303	279	256	237	225
Totaal aantal	2.011	1.987	1.941	1.909	1.877
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	13.877	13.728	11.872	13.674	14.610
Pensioenuitkeringen	-6.778	-6.253	-5.772	-5.349	-5.017
Beleggingen					
Belegd vermogen voor risico fonds ¹⁾	498.123	474.283	418.525	347.028	333.628
Belegd vermogen voor risico deelnemers	26.302	25.713	26.631	25.429	32.950
Beleggingsopbrengsten voor risico fonds	16.852	46.755	65.306	-2.765	8.046
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	2.078	2.637	4.090	-351	1.515
Rendement o.b.v. total return (volgens opgave van de vermogensbeheerder) ²⁾	3,6%	11,2%	18,8%	-0,5%	2,8%
Reserves					
Algemene reserve	2.408	-51.675	-38.788	-42.786	-27.072
Bestemmingsreserve premiedepot	0	526	0	0	0
Beleggingsreserve	71.343	74.052	64.731	58.185	55.886
Totaal reserves	73.751	22.903	25.943	15.399	28.814

1) Zie pagina 76.

2) Betreft rendement over beleggingen voor risico pensioenfonds.

	2021	2020	2019	2018	2017
Technische voorzieningen					
<i>Technische voorzieningen voor risico fonds</i>					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	433.057	459.485	400.365	340.303	311.788
Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	26.302	25.713	26.631	25.429	32.950
Totaal technische voorzieningen	459.359	485.198	426.996	365.732	344.738
Pensioenvermogen ¹⁾	533.110	507.575	452.939	381.131	373.552
Dekkingsgraad					
Aanwezig (volgens DNB-methode)	116,1%	104,6%	106,1%	104,2%	108,4%
Beleidsdekkingsgraad	110,9%	99,9%	104,0%	108,5%	107,1%
Vereiste dekkingsgraad	115,5%	115,3%	115,2%	115,9%	116,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	103,9%	103,9%
Rente o.b.v. rentetermijnstructuur	0,60%	0,20%	0,80%	1,44%	1,57%
Kostenratio's					
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	849	758	708	829	813
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	834	763	722	850	717
Kosten vermogensbeheer	1.374	1.273	1.352	1.510	1.454
Transactiekosten	276	285	323	291	200
Totale kosten vermogensbeheer	1.650	1.558	1.675	1.801	1.654
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,28%	0,29%	0,34%	0,41%	0,41%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,06%	0,06%	0,08%	0,08%	0,05%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,34%	0,35%	0,42%	0,49%	0,46%

1) Het pensioenvermogen is de som van de reserves (excl. bestemmingsreserve premiedepot) en de totale technische voorzieningen.

Bestuursverslag

Algemeen

Het pensioenfonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de met Astellas B.V. en haar gelieerde ondernemingen afgesloten uitvoeringsovereenkomst, met inachtneming van de bepalingen vastgelegd in de Pensioenwet.

Uitgangspunt bij het handelen van iedere individuele bestuurder en het bestuur als geheel is dat wordt gehandeld in het belang van alle belanghebbenden bij het pensioenfonds rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van de genomen maatregelen. Het bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak naar de belangen van alle bij het pensioenfonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever en zorgt ervoor dat deze zich op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

In dit bestuursverslag legt het bestuur tevens verantwoording af over de naleving van de Code Pensioenfonds 2018.

Profiel

Stichting Pensioenfonds Astellas

Stichting Pensioenfonds Astellas (hierna: het fonds) is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de onderneming Astellas B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen in Nederland.

Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Leiden. In overeenstemming met de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over boekjaar 2021. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro, tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

Statutaire doelstelling

Het doel van het fonds is het verstrekken en uitkeren van een ouderdomspensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Dit ouderdomspensioen gaat in op de pensioendatum en is een aanvulling op de AOW-uitkering die door de overheid wordt uitbetaald. Daarnaast verstrekt het fonds nabestaandenpensioenen welke, in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer, aan diens partner en/of kinderen worden uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van de aangesloten werkgever en werknemers. De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de aangesloten werkgever.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) opgesteld waarin is gemotiveerd welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen realiseren. In de abtn wordt nader ingegaan op de opzet van het pensioenfonds, de organisatie van het fonds, de inhoud en uitvoering van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen,

beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem inclusief risicomanagement en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de inhoud van de uitvoeringsovereenkomsten.

Missie, visie en strategie

Het fonds heeft een missie, visie en strategie waarmee het fonds invulling geeft aan artikel 102a Pensioenwet en aan zijn statutaire doel. Vanwege de verschillende belangen waarmee het fonds op een evenwichtige wijze rekening dient te houden is het van belang dat het bestuur van het fonds vaststelt wat het op de lange termijn wil realiseren. Deze lange termijn doelstellingen worden in de missie en in de uitgangspunten om deze missie te verwezenlijken (strategie). Uit deze missie blijkt waar het fonds voor staat (visie), welke opdracht het fonds wil vervullen en welke waarden en normen het fonds kenmerken.

De missie luidt:

‘Stichting Pensioenfonds Astellas wil voor zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden een toekomstbestendig en betrouwbaar pensioenfonds zijn dat de pensioenaanspraken kan blijven waarmaken.’

De visie luidt:

‘Het pensioenfondsbestuur wil, rekening houdend met de belangen van alle belanghebbenden, samen met deze belanghebbenden bouwen aan een goed pensioen voor iedereen.’

Het Pensioenfonds Astellas doet dit binnen de kaders die sociale partners naar de toekomst toe bepalen.

Het Pensioenfonds Astellas heeft als ambitie een nominaal pensioen, waarbij koopkrachtbehoud wordt gefinancierd uit eventuele beleggingsrendementen.’

De strategie luidt:

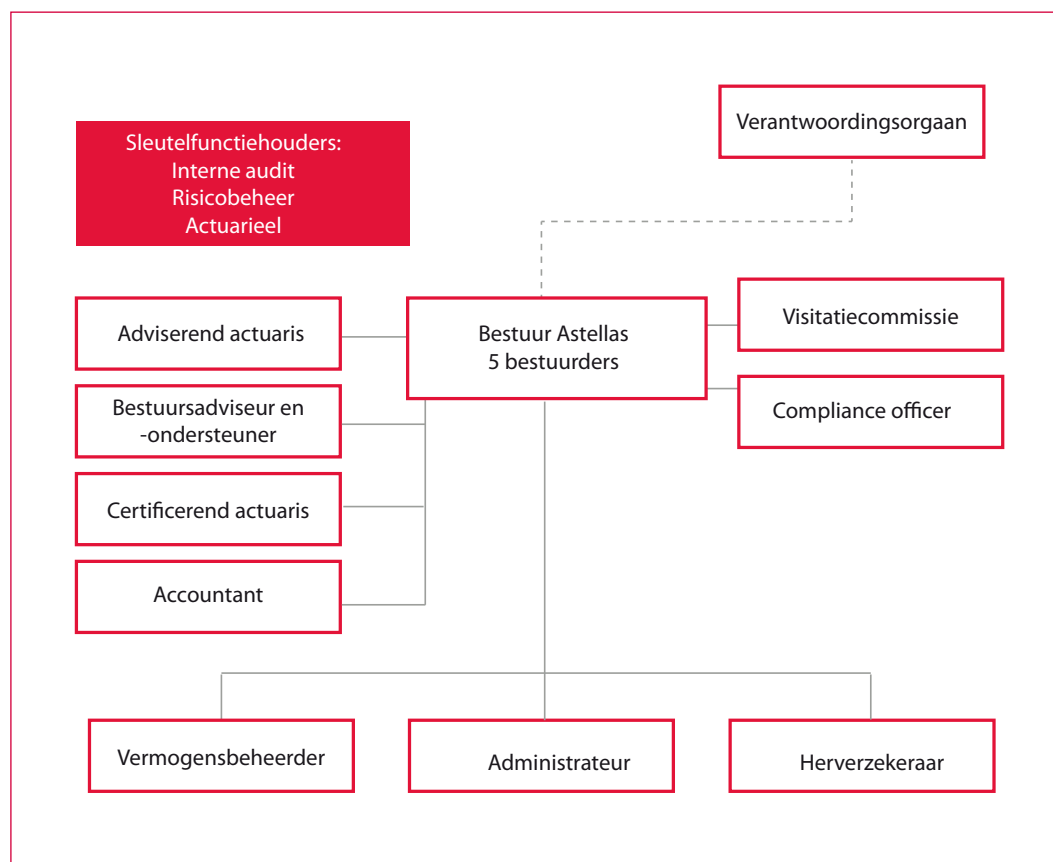
‘Het uitvoeringsbeleid van het pensioenfonds is gebaseerd op en vloeit voort uit de resultaten van een ALM-studie, waarvan de uitkomsten in de praktijk regelmatig worden getoetst. Hierover wordt in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen met alle belanghebbenden gecommuniceerd.’

Structuur

Statuten

Op 31 december 2021 zijn de statuten van Pensioenfonds Astellas die op 28 april 2020 notarieel zijn verleden van kracht.

Organogram

Bestuur

Het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de door de werkgever toegezegde pensioenregeling, bestaat uit vijf personen: twee bestuurders worden voorgedragen door de werkgever, twee bestuurders worden voorgedragen door de Centrale Ondernemingsraad en één bestuurder wordt gekozen door en uit de pensioengerechtigden. De bestuurders worden voor een periode van vier jaar benoemd door het bestuur en treden af volgens een rooster van benoemingen. Na afloop van deze periode kunnen bestuurders maximaal twee maal worden herbenoemd.

Rooster van benoemingen per 31 december 2021:

N. van den Berg	1-1-2018 tot 1-1-2022
O.O. van den Hoven	22-3-2019 tot 1-1-2023
G.A. Roders	22-3-2019 tot 1-1-2023
D.J. Vis	8-2-2021 tot 1-1-2025
F.C.M. Amsing	10-3-2021 tot 1-1-2025

Het bestuur heeft tijdens de bestuursvergadering van 11 december 2020 het voorgenomen besluit genomen de heer D.J. Vis te benoemen tot voorzitter en bestuurslid met aandachtsgebied beleggingen. Op 8 februari 2021 heeft De Nederlandsche Bank (DNB) ingestemd met de benoeming van de heer Vis. De werkgever heeft de heer D.J. Vis in het najaar 2020 voorgedragen ter invulling van de ontstane vacature vanwege het onverwachte overlijden van de heer Veenfliet op 30 september 2020, vertegenwoordiger van de werkgever en tevens bestuursvoorzitter.

In de bestuursvergadering van 11 december 2020 heeft het bestuur de heer F.C.M. Amsing na voordracht door de Centrale Ondernemingsraad benoemd tot bestuurslid en beoogd sleutelfunctiehouder internal audit onder voorbehoud van instemming door DNB. Op 10 maart 2021 heeft DNB de voordracht goedgekeurd. De heer Amsing volgde daarmee de heer Beijert op als vertegenwoordiger van de werknemers in het bestuur.

Het bestuur vergaderde zeven maal regulier in het verslagjaar, waarvan vijf vergaderingen digitaal plaatsvonden als gevolg van de getroffen maatregelen rondom de COVID-19 pandemie. De digitale vergaderingen zijn in het eerste kwartaal telkens in twee verkorte sessies gehouden, daar digitaal vergaderen een andere inspanning vereist dan fysiek vergaderen. Het bestuur heeft twee keer met de visitatiecommissie, vier keer met het verantwoordingsorgaan en twee keer met de sociale partners overlegd. Daarnaast heeft het bestuur ook vier kennissessies belegd, waarvan drie tezamen met het verantwoordingsorgaan.

Het bestuur kent geen commissiestructuur maar heeft aandachtsgebieden toebedeeld aan de bestuursleden. Er zijn separate vergaderingen van het dagelijks bestuur, beleggingsvergaderingen en communicatievergaderingen belegd met een eigen verslaglegging. In het verslagjaar hebben achttien vergaderingen van het dagelijks bestuur, tien beleggingsvergaderingen en zeven communicatievergaderingen plaatsgevonden.

De belangrijkste aandachtspunten in het verslagjaar waren:

- de gevolgen van de COVID-19 crisis;
- de toekomst(bestendigheid) van het fonds;
- het overleg met de werkgever en sociale partners, vakorganisaties en centrale ondernemingsraad;
- het nieuwe pensioenstelsel;
- de opvolging van de bestuursleden de heren Veenfliet en Beijert;
- de aanleg van het nieuwe UBO-register;
- het deelnemersonderzoek 2021 MVB en NPS (Zegwaart);
- de kostenbenchmark 2021;
- ALM-studie;
- de financiële positie van het fonds;
- het beleggingsbeleid, (I)MVB/ESG;
- het uitbestedingsbeleid en risicomanagement;
- de wijziging van fondsdocumenten, zoals de ABTN, statuten en de pensioenreglementen;
- het bestuursverslag en de jaarstukken 2020;
- de naleving van de Code Pensioenfondsen;
- de implementatie Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR);
- het opstellen van een eigenrisicobeoordeling (ERB).

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld, bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de deelnemers gekozen door en uit de (actieve) deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden, gekozen door en uit de pensioengerechtigden. Het bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar met het verantwoordingsorgaan.

Daarnaast zijn de leden van het verantwoordingsorgaan betrokken bij de bindende voordracht van de (leden van) de visitatiecommissie en de samenstelling van het verantwoordingsorgaan zelf en worden zij uitgenodigd bij eventuele studiedagen van het bestuur. De leden van het verantwoordingsorgaan worden formeel benoemd door het bestuur.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever.

De heer S. de Wit heeft zich na afloop van zijn benoemingsperiode per eind 2020 herkiesbaar gesteld en bleek, na afloop van de termijn tot kandidaatstelling, tevens enige kandidaat. Het bestuur heeft de heer De Wit in de bestuursvergadering van 11 december 2020 met ingang van 1 januari 2021 herbenoemd als lid van het verantwoordingsorgaan.

Rooster van benoemingen verantwoordingsorgaan per 31 december 2021:

M.J.J. van Rijswijk	1-1-2020 tot 1-2-2022 (in verband met uitdiensttreding)
A.S. de Wit	1-1-2021 tot 1-1-2024
B. ter Schure	18-9-2020 tot 1-7-2023

Het reglement van het verantwoordingsorgaan is geactualiseerd en met positief advies van het verantwoordingsorgaan in oktober 2021 vastgesteld.

In dit bestuursverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2021 gevoerde beleid.

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur draagt het bestuur zorg voor intern toezicht.

Als voorgeschreven door de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds laat het bestuur jaarlijks een visitatie uitvoeren door een visitatiecommissie. Het bestuur heeft een contract afgesloten met VC Holland, met de mogelijkheid van tussentijdse opzegging. In 2022 heeft het bestuur een visitatie over het verslagjaar 2021 laten uitvoeren. De samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie is verderop in dit verslag separaat toegevoegd.

Zoals te doen gebruikelijk heeft het bestuur de actiepunten uit de visitatie over het verslagjaar 2021 verwerkt in een 'actiepuntenlijst'. Voor de bevindingen van de visitatiecommissie over het verslagjaar 2021 wordt verwezen naar de 'Samenvatting Bevindingen Visitatie 2021' die separaat aan het bestuursverslag is toegevoegd.

Rooster van benoemingen visitatiecommissie per 31 december 2021:

H. Polee (lid)	1-1-2022 tot 1-1-2023
J. Ruben (voorzitter)	1-1-2018 tot 1-1-2023
F. Rijksten (lid)	1-1-2021 tot 1-1-2023

Sleutelfunctiehouders

De heer H. Veerman, werkzaam bij Triple A, is benoemd tot sleutelfunctiehouder van de actuariële functie.

De heer Van den Hoven (bestuurslid) is benoemd tot sleutelfunctiehouder van de risicobeheerfunctie. De taken van de vervuller worden vanaf medio januari 2022 uitgevoerd door First Pensions.

De heer Amsing, is vanaf 1 januari 2021 benoemd tot waarnemend sleutelfunctiehouder interne audit en vanaf 10 maart 2021 sleutelfunctiehouder interne audit. De taken van de vervuller worden uitgevoerd door BDO.

Compliance officer

De compliance officer houdt toezicht op de naleving van deze gedragscode en adviseert het Bestuur over de uitleg en de toepassing van de bepalingen in de gedragscode. De volgende werkzaamheden vallen onder taken van de compliance officer.

Beheer

- Signaleren en beoordelen van interne (organisatorische) en externe ontwikkelingen;
- Signalering en monitoring benodigde wijziging compliance documenten;
- Het adviseren en informeren van verbonden personen over de uitleg en toepassing van de gedragscode.

Toezicht

- Uitvraag gedragscode (één keer per jaar na afloop boekjaar; digitaal);
- Opleveren jaarrapportage en samenvatting ten behoeve van het bestuursverslag;
- Toelichting tijdens bestuursvergadering;

Advisering

- Advies compliance documenten (inhoudelijk en/of onderlinge samenhang);
- Bewustwording;
- Begeleiding SIRA;
- Behandeling incidenten en misstanden/vertrouwenspersoon;
- Overige advisering op verzoek;
- Aanbevelingen doen op het gevoerd beleid op het gebied van compliance met als doel te voldoen aan externe wet- en regelgeving en interne regels.

Het bestuur heeft in juni 2021 de SIRA uitgebreid besproken onder begeleiding van de compliance officer. Het bestuur heeft in oktober 2021 de bijgewerkte SIRA vastgesteld.

Daarnaast is in december 2021 de klokkenluidersregeling aan de hand van het gewijzigde model van de Pensioenfederatie geactualiseerd en door het bestuur vastgesteld.

Het bestuur heeft een contract gesloten met Maatschap TriVu voor de periode van 1 juli 2018 tot en met 31 december 2021. In de bestuursvergadering van 10 december 2021 heeft het bestuur besloten de opdracht aan TriVu voor onbepaalde tijd te verlengen waarbij de heer H. Pullen onveranderd compliance officer betrokken blijft bij het fonds

In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld. Wel heeft de compliance officer enkele aanbevelingen gedaan.

Het bestuur neemt de aanbevelingen van de compliance officer over.

De bestuursleden melden hun nevenfuncties aan de compliance officer. De volgende bestuursleden verrichten de in onderstaand overzicht opgenomen nevenfuncties:

Naam bestuurder

Nevenfuncties

N. van den Berg	Lid BO kring Ballast Nedam Stap Bestuurslid Bpf Waterbouw Bestuurslid Bpf Bouw Eigenaar Van den Berg HR & Legal Advies
G.A. Roders	Lid Raad van Toezicht Care4Homecare
D.J. Vis	Werkgeversvoorzitter BPF Schilders Voorzitter belanghebbendenorgaan Ballast Nedam bij APF STAP Lid RvT PPF APG Projectleider nieuw pensioencontract BPOA/SPOA (Openbaar Apothekers) Lid RvC GoCredible

De werknemersvertegenwoordigers in het bestuur vervullen dagelijkse werkzaamheden uit hoofde van hun functie bij de aangesloten onderneming.

UBO-register

Het bestuur heeft in 2021 een UBO-register voor het fonds, aangelegd. In het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft) dient dit plaats te vinden om vast te kunnen stellen wie de uiteindelijk belanghebbende (UBO, ofwel 'ultimate beneficial owner') is. Het register is daartoe bij de Kamer van Koophandel ingeschreven.

Communicatie

Het bestuur hecht aan effectieve en juiste communicatie. Het fonds beschikt over een communicatieplan 2020-2021. Als algemene doelstelling voor dit communicatieplan geldt het bevorderen van transparantie over pensioenen en het stimuleren van pensioenbewustwording voor alle doelgroepen (deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden). In de Pensioenwet wordt dit omschreven als inzicht, overzicht en uitzicht.

Het gaat dan om:

- Informeren van deelnemers over het pensioen in het algemeen (basiskennis), over wijzigingen in de privésfeer die gevolgen voor het pensioen kunnen hebben (life events) én over de eigen pensioensituatie in relatie tot de pensioenregeling.
- Helpen bij en aanzetten tot het tijdig maken van keuzes en nemen van acties.
- Bevorderen van het bewustwordingsproces en positieve houding ten aanzien van pensioen in het algemeen, kennis van het eigen pensioen en van het fonds. Pensioen is een belangrijke secundaire arbeidsvoorwaarde binnen de totale beloning van werknemers.
- Het communicatieplan wordt jaarlijks geëvalueerd. Namens het bestuur is een bestuurder, de heer Roders, speciaal belast met het coördineren van de communicatie-activiteiten en voorbereiding van besluitvorming ten aanzien van communicatie onderwerpen.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

Vanaf 2021 wordt extra aandacht besteed aan de volgende thema's:

- Wijzigingen pensioenreglement en periode jaarlijkse inkoop;
- Het nieuwe pensioenstelsel en de gevolgen daarvan voor de deelnemers;
- Vereenvoudigen van de communicatie, bijvoorbeeld door het vervangen van tekst door beeld (video/animatie).

Uit het laatste deelnemerstevredenheidsonderzoek onder de actieve deelnemers en pensioengerechtigden bleek dat de communicatie van het fonds over het algemeen goed wordt gewaardeerd. Dat betekent dat het communicatiebeleid op dezelfde manier kan worden voortgezet. Het advies was wel de communicatie te vereenvoudigen. Dit advies is meegenomen in de actualisatie van het communicatieplan. De informatie wordt bijvoorbeeld op een meer visuele manier aangeboden, bijvoorbeeld via infographics,

animaties of video's. Zie in dit kader ook het nieuwe deelnemersonderzoek dat het fonds heeft laten uitvoeren in 2021 inzake Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) en het nieuwe pensioenstelsel (NPS). Dit is verderop in dit verslag uitgewerkt in de Risicoparaagraaf.

De website van het fonds neemt een belangrijke plaats in bij de communicatie-activiteiten van het fonds. Op de website worden regelmatig nieuwsberichten gepubliceerd. Maandelijks wordt informatie verstrekt over de ontwikkeling van de (beleids) dekkingsgraad van het fonds.

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van het fonds is op de website te vinden.

Ook is voor deelnemers de Pensioenvergelijker beschikbaar. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om de eigen pensioenregeling desgewenst te kunnen vergelijken met een andere pensioenregeling. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft het fonds de pensioenvergelijker gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Deze is terug te vinden op de website van het pensioenfonds.

UPO

De navigatiemetafoor is in 2020 toegevoegd aan het UPO. De UPO-modellen zijn in 2021 niet gewijzigd.

Uitbestede werkzaamheden

De pensioenadministratie (deelnemersadministratie en pensioenbetalingen) en de financiële administratie worden verzorgd door AZL N.V. te Heerlen.

Het beheer en de administratie van de DC regeling en de DC kapitalen wordt sinds 2018 verzorgd door NN Investment Partners B.V.

Het vermogen van het fonds en de beleggingsadministratie worden beheerd door NN Investment Partners N.V. te Den Haag die als fiduciair vermogensbeheerder optreedt. NN Investment Partners N.V. werkt hierbij op basis van de door het bestuur vastgestelde richtlijnen met betrekking tot het vermogensbeheer. Caceis is de custodian van het fonds.

De compliance werkzaamheden zijn uitbesteed aan Maatschap TriVu.

BDO is werkzaam als vervuller ten behoeve van de sleutelfunctiehouder Internal Audit.

First Pensions is werkzaam als vervuller ten behoeve van de sleutelfunctiehouder Risicobeheer (vanaf januari 2022).

Het bestuur heeft de bestuursadvisering en -ondersteuning uitbesteed aan AZL. Voor actuariële werkzaamheden en actuariële en strategische adviezen maakt het bestuur gebruik van de diensten van Willis Towers Watson. Voor de waarmerking van de voorziening pensioenverplichtingen maakt het bestuur gebruik van de waarmerkende actuariële diensten van Triple A – Risk Finance Certification B.V.

De controle van de administratie en de jaarrekening wordt verricht door KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Het fonds heeft de rechten en plichten van de externe partijen vastgelegd in schriftelijke overeenkomsten met daar waar van toepassing een Service Level Agreement (SLA).

Wet- en regelgeving

Code Pensioenfonds 2018

De in 2018 herziene Code Pensioenfonds is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Het fonds mag de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'- beginsel.

In het navolgende overzicht zijn de normen van de Code opgenomen waaraan het pensioenfonds in het verslagjaar niet (volledig) heeft voldaan en de motivatie daarvan.

Normen uit de Code Pensioenfonds waarvan door het fonds is afgeweken in 2021:

normnummer	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
33	In zowel het bestuur als in het VO is er ten minste één man en één vrouw. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	De samenstelling van het bestuur voldoet aan deze norm. Die van het VO niet. Het VO streeft dit na voor zover mogelijk gelet op de beperkte beschikbaarheid van geschikte kandidaten. Het bestuur heeft in het verslagjaar, ter bevordering van de diversiteit, een diversiteitsbeleid opgesteld. Onderdeel daarvan zijn specifieke maatregelen ter bevordering van diversiteit in verantwoordingsorgaan. Bij gelijke geschiktheid van kandidaten gaat de voorkeur uit naar een vrouwelijke kandidaat. Bij benoeming van nieuwe leden VO vraagt het bestuur er aandacht voor dat kandidaten uit bepaalde groepen zich beschikbaar stellen teneinde de diversiteit te bevorderen.

De Code Pensioenfonds 2018 verplicht tot het opnemen van een rapportage in het jaarverslag over de naleving van acht omschreven rapportagenormen. Hierna wordt een overzicht gegeven van deze rapportagenormen met de bijbehorende toelichting.

Naleving rapportagenormen uit de Code Pensioenfondsen

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Inzicht in de risico's op korte en lange termijn wordt geboden in de paragrafen Korte termijn risicohouding' en 'Lange termijn risicohouding' die onderdeel zijn van het hoofdstuk 'Risicomanagement'. Verantwoording over de gemaakte beleidskeuzes vindt plaats middels het bestuursverslag. Daarbij wordt verwezen naar met name de volgende hoofdstukken: 'Pensioenregeling', 'Communicatie', 'Beleggingen', 'Bestuur en organisatie', 'Uitbestedingsbeleid' en 'Risicomanagement'. Daarnaast zijn diverse beleidsdocumenten beschikbaar via de website van het fonds.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Er is een competentieprofiel opgesteld waaraan bestuurders worden getoetst. Ook worden aspirant bestuursleden in de gelegenheid gesteld gedurende het jaar voorafgaand aan hun benoeming in de vergaderingen aanwezig te zijn als toehoorder. Het bestuur kent een geschiktheidsplan. Het bestuur is divers samengesteld, met één jonger bestuurslid en één vrouwelijk bestuurslid. Het VO is een afspiegeling van werkgever, werknemers en gepensioneerden. Voor vertegenwoordigers van werknemers en gepensioneerden worden verkiezingen georganiseerd. De uitkomst van deze verkiezingen is voor het bestuur een gegeven. Bij de kandidaatstelling wordt door het bestuur aangedrongen op diversiteit. Diversiteit is vastgelegd in beleid. Bij werving in de toekomst wordt, waar mogelijk, specifiek aandacht besteed aan groepen die onvoldoende/ minder vertegenwoordigd zijn. Bij gelijke geschiktheid wordt de voorkeur gegeven die het meest passend is in het kader van deze diversiteitsnorm.

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Niet volledig, de afwijking is hiervoor toegelicht.	In het hoofdstuk 'Governance' onder 'Diversiteit' rapporteert het bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit. Het bestuur heeft in het verslagjaar, ter bevordering van de diversiteit, een diversiteitsbeleid opgesteld. Onderdeel daarvan zijn specifieke maatregelen ter bevordering van diversiteit in verantwoordingsorgaan
Norm 39 Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Ja	Bestuur: De benoemingsprocedure van bestuurders is vastgelegd in de statuten en voldoet aan de norm. Raad van Toezicht: n.v.t. VC: de benoemingsprocedure is vastgelegd in het Reglement visitatie. Het VO doet een bindende voordracht voor de samenstelling van de VC. VO: de benoemingsprocedure is vastgelegd in het Reglement VO en vindt plaats door het bestuur. Ontslag vindt plaats door het VO zelf.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	Dit maakt onderdeel uit van de werkzaamheden van de visitatiecommissie. Bij opdrachtverstrekking ziet het bestuur hierop toe. Jaarlijks vraagt het bestuur de visitatiecommissie te verklaren dat het de Code bij zijn taak betreft. Een samenvatting van het visitatierapport is opgenomen in dit bestuursverslag in het hoofdstuk 'Visitatiecommissie'.

normnummer	Voldoet het pensioenfonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	Zie de paragraaf 'Missie, visie en strategie' als onderdeel van het hoofdstuk 'Bestuur en organisatie' in dit bestuursverslag.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	In het bestuursverslag wordt gerapporteerd over het MVB beleid (zie de paragraaf 'Maatschappelijk Verantwoord Beleggen') en er is een toelichtende tekst over dit beleid opgenomen op de website van het fonds.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	De afspraken binnen het fonds over integriteit zijn vastgelegd in de Gedragscode van het fonds. De naleving van deze gedragscode wordt jaarlijks getoetst door de compliance officer. In het hoofdstuk 'Governance' onder 'Gedragscode / Compliance Officer' rapporteert het bestuur hierover.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	In het hoofdstuk 'Governance' wordt in de uitvoering van beleid gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen. De klachten- en geschillenprocedure is beschikbaar op de website van het fonds.

De Monitoringscommissie ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen. De Stichting Zelfregulering Pensioenfondsen draagt zorg voor de financiering van de Monitoringcommissie en de Ombudsman Pensioenen namens de pensioensector. Ten behoeve van deze financiering vraagt de Stichting verplichte bijdragen aan de pensioenfondsen, die actief zijn in Nederland.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Het fonds heeft in 2019 de Algemene Verordening Gegevensbescherming geïmplementeerd. In juli 2019 heeft de Pensioenfederatie de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen gepubliceerd. De Gedragslijn beoogt een sector breed kader te bieden voor de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De Gedragslijn is per 1 januari 2020 in werking getreden.

Om de naleving van de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (AVG) te waarborgen en dit aantoonbaar te maken heeft het fonds de volgende activiteiten en beheersmaatregelen uitgevoerd.

Door AZL wordt jaarlijks een Privacy rapportage opgeleverd. In deze rapportage wordt eerst beschreven hoe de privacy in het bestaande privacy raamwerk van AZL is geborgd. Het bestuur is geïnformeerd over welke maatregelen, instructies en procedures AZL neemt om te zorgen voor een gedegen privacy raamwerk. Tevens is toegelicht welke acties in 2021 zijn uitgevoerd en wordt inzichtelijk gemaakt welke ontwikkelingen zich in 2021 hebben voorgedaan. Ook is stilgestaan bij de inwerkingtreding van de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie. Vanuit het bestuur is de Privacy rapportage beoordeeld en is deelgenomen aan een themabijeenkomst waarin nader is ingegaan op AVG, compliance & privacy en andere relevante onderwerpen zoals cybersecurity. Conclusie is dat het beleid op orde is. Tevens wordt de privacyrapportage telkenjare besproken in een bestuursvergadering.

Het bestuur heeft het privacybeleid van het fonds vergeleken met de inhoud van de Gedragslijn. Daarbij is geconstateerd dat de Gedragslijn uitgebreider is dan het privacybeleid van het fonds, maar het privacybeleid van het fonds geen tegenstrijdigheden bevat met de Gedragslijn, en de kernelementen uit de Gedragslijn onderdeel zijn van het privacybeleid van het fonds. De uitkomsten heeft het bestuur ter beeldvorming besproken in december 2021. In vervolg op het verslagjaar wordt dit verder uitgewerkt.

Sleutelfunctiehouders en -vervullers

Per 13 januari 2019 is de IORP-II richtlijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving.

De Pensioenwet verplicht een pensioenfonds te beschikken over een aantal sleutelfuncties ter ondersteuning van de governance van het fonds. Het betreft de volgende sleutelfuncties:

- een risicobeheerfunctie;
- een intern auditfunctie;
- een actuariële functie.

De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Ook heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

De interne auditfunctie is belast met het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds. De belangrijkste taak van de interne auditfunctie is het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds.

De actuariële functie heeft een controlerende rol. In het kader van de actuariële functie wordt onder meer toezicht gehouden op het berekenen van de technische voorzieningen, wordt beoordeeld of de daarbij gehanteerde methodieken en onderliggende modellen, gebruikte gegevens en aannamen passend zijn en worden, waar nodig, corrigerende maatregelen voorgesteld.

IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie (functievervuller), waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden.

In 2019 zijn de sleutelfuncties ingericht. De sleutelfunctiehouders zijn benoemd en de sleutelfunctievervullers zijn aangesteld.

De houders van de sleutelfuncties zijn getoetst en DNB heeft in het verslagjaar ingestemd met de benoeming.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek hun (materiële) bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en de visitatiecommissie.

Gedurende 2021 heeft de actuariële sleutelfunctiehouder een drietal aanbevelingen gedaan. Deze betreffen:

1. De korte termijn risicohouding monitoren en indien nodig bij te stellen. Dit punt wordt in het eerste kwartaal van 2022 besproken en zo nodig bijgesteld.
2. "Gap analyse" uitvoeren in hoeverre het fonds en haar uitbestedingspartners compliant zijn met Good Practice van DNB over robuuste pensioenfondsadministratie. De "gap analyse" is in het vierde kwartaal van 2021 uitgevoerd en besproken in de bestuursvergadering van 10 december 2021.
3. Toetsen in hoeverre de huidige opzet van Data Governance bij het pensioenfonds aanpassingen behoeft naar aanleiding van Good practice, maatschappelijke ontwikkelingen. De laatste bevinding is onderdeel van de opdracht aan de IT adviseur ten aanzien van het actualiseren van het IT beleid. Aan de adviseur is onder meer verzocht om samen met het bestuur normen en uitgangspunten voor datamanagement op te stellen.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Verantwoord beleggen is een belangrijk thema voor het Bestuur. Het Bestuur heeft in 2017 de intentieverklaring I(nternationaal) M(aatschappelijk) V(erantwoord) O(ndernemen) pensioenfondsen ondertekend. In 2018 hebben de gesprekken geleid tot een convenant tussen de pensioensector, ngo's, overheid en vakbonden. Het Bestuur heeft besloten het 'Brede Spoor' van het IMVB convenant te ondertekenen.

Het zogenoemde 'Brede Spoor' is van toepassing op alle pensioenfondsen die het convenant hebben ondertekend. Hierin maken de pensioenfondsen afspraken over de implementatie van de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en van de Verenigde Naties (UNGP's). De richtlijnen zijn erop gericht om negatieve effecten van een onderneming (of de keten erachter) in kaart te brengen, te prioriteren en te adresseren.

Het fonds heeft in 2021 een update van het Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) vastgesteld na een uitvraag en bevestiging onder deelnemers van het pensioenfonds. Dit beleidsdocument is ook beschikbaar gemaakt op de website van het fonds. MVB is een belangrijk onderdeel van de beleggingsovertuigingen van het fonds. Het fonds beschouwt het behalen van financieel rendement als zijn belangrijkste doelstelling, maar wel binnen de kaders van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid. Daarbij is het fonds ervan overtuigd, dat duurzaamheids-factoren niet alleen bijdragen aan het reduceren van beleggingsrisico's, maar ook kunnen worden gebruikt om beleggingskansen te identificeren. Gegeven de eigen omvang heeft het fonds niet de ambitie om voorloper te zijn ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Het fonds neemt de wettelijke eisen als startpunt voor het beleid, maar zet daarbovenop extra stappen, op basis van eigen overtuigingen, ambities en doelstellingen.

Het fonds wenst nadrukkelijk stappen te zetten om de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille te verbeteren. Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen (categorieën en fondsen) vormen MVB-aspecten altijd integraal onderdeel van het besluitvormingsproces. Het fonds geeft duidelijke MVB-kaders mee bij de zoektocht naar nieuwe beleggingsoplossingen, maar beoordeelt beleggingen ook op andere aspecten, waaronder kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria.

Het fonds streeft naar een beleggingsportefeuille die betere duurzaamheidskenmerken heeft dan de brede marktindex, binnen geldende financiële doelstellingen. Waar mogelijk zullen daarom duurzaamheidsdoelstellingen worden meegegeven aan de aangestelde vermogensbeheerders. Omdat het fonds in beperkte mate zelf direct belegt, maar dit veelal via beleggingsfondsen en veelal via een passieve beleggingsstrategie doet, zijn deze doelstellingen onderdeel van het selectie- en evaluatieproces van deze beleggingsfondsen.

Het fonds legt verantwoording af over de implementatie en uitvoering van het gevoerde beleid aan de deelnemers en andere stakeholders. Dit doet het fonds door ten minste één keer per jaar op onze website een verslag te publiceren met daarin (onder andere):

- De uitvoering en resultaten van ons stem- en engagementbeleid;
- De ESG-risico's en -kenmerken van beleggingsportefeuille;
- De maatschappelijke impact van de beleggingen;
- Het uitsluitingenbeleid;
- Het deelnemersonderzoek 2021 waar ook MVB deel van uitmaakte.

Het fonds heeft het MVB-beleid in 2021 ook weer op de agenda gezet. Bij de selectie en monitoring van beleggingsfondsen wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het ESG-beleid van deze fondsen en de mate waarin het aansluit bij de door het pensioenfonds geformuleerde uitgangspunten. Het beleggingsbeleid houdt rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Met ingang van 2020 zijn ook ondernemingen in tabak uitgesloten.

In onderstaande beschrijving wordt de huidige situatie betreffende het MVB-beleid per beheerder samengevat.

NN Investment Partners (beheerder Euro staatsleningen):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie.

Aberdeen Standard Investments (beheerder Euro bedrijfsobligaties):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie;
- Op voorhand zijn beleggingen in controversiële wapens, schenders van UN Global Compact en tabaksproducenten uitgesloten;
- Ondernemingen met een lage ESG score in sectoren met een verhoogd ESG risico worden actief uitgesloten;
- ESG is onderdeel van de fundamentele beoordeling van ondernemingen;
- Engagement is onderdeel van de dienstverlening.

Aberdeen Standard Investments (beheerder Europees niet-beursgenoteerd vastgoed):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie;
- ESG is integraal onderdeel van de investerings- en governanceprocessen.

CBRE (beheerder Nederlandse woningen en Europees niet-beursgenoteerd vastgoed):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie;
- ESG is integraal onderdeel van de investerings- en governanceprocessen.

Northern Trust (beheerder aandelen Ontwikkelde markten, aandelen Opkomende markten; passief):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie;
- Op voorhand zijn beleggingen in controversiële wapens, schenders van UN Global Compact en tabaksproducenten uitgesloten;
- Engagement en stemmen zijn onderdeel van de dienstverlening.

Northern Trust (beheerder wereldwijd beursgenoteerd vastgoed; passief):

- UNPRI/UNGC onderschreven;
- Beleid voldoet aan wettelijke eisen betreffende niet-beleggen in producenten van clustertermunitie.

Het bestuur vindt de mate van MVB-beleid acceptabel gegeven de keuzes met betrekking tot passief beheer. De mogelijkheden betreffende MVB zijn bij passief beleid beperkter, maar het fonds vindt het lagere risicoprofiel van passief beheer in evenwicht met de bredere keuzes ten aanzien van het MVB-beleid. Daarnaast zou het implementeren van een maatwerk MVB-beleid aanzienlijke kostenstijgingen met zich meebrengen die het pensioenfonds niet acceptabel vindt.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Op 10 maart 2021 zijn de level 1 informatieverplichtingen op basis van de SFDR in werking getreden. Daaraan voorafgaand heeft er afstemming plaatsgevonden hierover met betrokken partijen. Het bestuur heeft vervolgens volgens de regels van de SFDR vooralsnog besloten om voor de mogelijkheid tot opt-out te kiezen en de pensioenregeling te categoriseren als 'financiële producten die niet als duurzaam worden gepromoot (overige producten)'.

Beleidsdekkingsgraad

De Nederlandsche Bank schrijft sinds 1 januari 2015 een beleidsdekkingsgraad voor die het fonds dient te gebruiken bij alle besluiten omtrent het verlenen van toeslagen, maar ook het eventueel korten op aanspraken en rechten van zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Deze beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde (feitelijke) dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden. Het bestuur van het fonds hanteert de beleidsdekkingsgraad bij alle belangrijke besluiten vanaf 1 januari 2015.

Mede aan de hand van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert, of een pensioenverlaging noodzakelijk is en of toeslag verleend kan worden.

De feitelijke dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van het fonds worden berekend door AZL Actuarieel. Het bestuur en AZL zijn een procedure ten aanzien van de methode van berekenen van de feitelijke dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad overeengekomen. Deze berekeningswijze is als bijlage bij de actuariële bedrijfstechnische nota van het fonds opgenomen. Het fonds heeft afspraken met AZL gemaakt over het moment van doorvoeren van wijzigingen. Dit is in beginsel de maand volgend op het wijzigingsbesluit. De beleidsdekkingsgraad van het fonds bedroeg ultimo 2021 110,9% (ultimo 2020 was dit 99,9%).

De feitelijke dekkingsgraad van het fonds bedroeg ultimo 2021 116,1% (ultimo 2020 was dit 104,6%). Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

Ontwikkeling dekkingsgraad (in %)	2021	2020
Primo	104,6%	106,1%
Opbouw en arbeidsongeschiktheid	-0,3%	-0,3%
Uitkeringen	0,0%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Renteverandering	7,5%	-13,2%
Overrendement	4,3%	9,7%
Wijziging actuariële grondslagen	0,0%	2,2%
Overige oorzaken	0,0%	0,0%
Ultimo	116,1%	104,6%

Reële dekkingsgraad

Daarnaast is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds, in relatie tot de toeslagmogelijkheden van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan. Ultimo 2021 bedroeg de reële dekkingsgraad 90,1% (ultimo 2020 was dit 82,7%). Een reële dekkingsgraad lager dan 100%, impliceert dat het pensioenfonds niet in staat is om de pensioen volledig aan te passen met de prijsinflatie.

Haalbaarheidstoets

Het fonds dient een aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren bij invoering van een nieuwe regeling of op het moment dat zich een significante wijziging voordoet. Het bestuur dient daarbij te bepalen of sprake is van een significante wijziging. Daarnaast was deze toets verplicht voorgeschreven door DNB bij de invoering van het nFTK in 2015.

Het fonds heeft de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd medio 2015 en heeft daarbij het verwachte pensioenresultaat en het verwachte pensioenresultaat in een slecht weer scenario vastgesteld. Het fonds dient het verwachte pensioenresultaat in een slecht weer scenario vast te stellen op basis van gekozen ondergrenzen die passen binnen de risicohouding die het fonds heeft vastgesteld. Deze risicohouding is na overleg met sociale partners door het bestuur vastgesteld.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat er in 2021 geen sprake was van een significante wijziging. Er is derhalve in 2021 geen aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd.

In juni 2021 heeft het fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. De uitkomsten van deze jaarlijkse haalbaarheidstoets voldoen aan de door het fonds vastgestelde ondergrens (mediaan 77%) en maximale relatieve afwijking t.o.v. de mediaan (33%).

	Risicohouding (lange termijn)	2020	2019	
Toetsing – Pensioenresultaat	Ondergrens	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	77%	88%	87%	Ja
5e percentiel ¹⁾		64%	67%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	33%	28%	23%	Ja

De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets 2021 voldoen aan de vastgestelde ondergrenzen.

1) Slecht weer scenario

Naleving wet- en regelgeving

Toezichthouders

In 2021 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder. De Autoriteit Financiële Markten heeft naar aanleiding van een onderzoek in de sector geconstateerd dat een groot aantal fondsen in het jaarverslag 2019, niet voldoet aan artikel 45a Pensioenwet (Pw)jo. artikel 10b Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (BuPw). Concreet betekende dit dat de presentatie van de uitvoeringskosten in het jaarverslag niet duidelijk genoeg was. Dat gold ook voor het fonds en om die reden heeft het fonds een normoverdragende brief van de Autoriteit Financiële Markten ontvangen. Het bestuur heeft deze brief uiteraard ter harte genomen en de presentatie van de uitvoeringskosten in het jaarverslag op één punt gewijzigd zodat deze vanaf 2020 weer in lijn is met de wettelijke vereisten.

Datalekken

In 2021 hebben enkele datalekken plaatsgevonden bij het fonds. Deze zijn in voorkomend geval volgens de geldende voorschriften gemeld en hersteld. Bovendien zijn verbetermaatregelen getroffen.

Klachten en geschillen

Het fonds heeft een klachten- en geschillenprocedure. Deze klachten en geschillenprocedure biedt ook de mogelijkheid om een door het bestuur in de interne procedure genomen besluit voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen.

Het fonds heeft in 2021 geen klachten of geschillen ontvangen. Ook zijn er geen klachten ingediend bij de Ombudsman Pensioenen.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 10 december 2021 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2021 is verwerkt en geconstateerd is dat de ABTN voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Pensioenregeling 2021

Met ingang van 1 januari 2015 bestaat de pensioenregeling voor de deelnemers uit een middelloonregeling (uitkeringsovereenkomst) en een gesloten beschikbare premieregeling (premieovereenkomst).

De pensioenregeling van het fonds zag er op 31 december 2021 op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor werknemers vanaf 2021

Pensioensysteem	(voorwaardelijk middelloon met vaste premie CDC-regeling)
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Opbouwpercentage ouderdomspensioen (ambitie)	1,65%
Opbouwpercentage partnerpensioen (ambitie)	1,155%
Partnerpensioen	opbouwbasis
Maximum salaris	€ 112.189,-
Franchise	€ 15.584,-
Maximum pensioengrondslag	€ 96.605,-
Pensioenpremie	33,6% van pensioengrondslag

Middelloodregeling

Deze pensioenregeling is een middelloodregeling gebaseerd op een zogenaamde Collectieve Defined Contribution (CDC)-financiering van de regeling.

Deze CDC-regeling kenmerkt zich met name door de vaste premie die de werkgever afdraagt aan het fonds. Door het betalen van deze premie heeft de werkgever aan zijn pensioenverplichting voldaan. De door sociale partners overeengekomen vaste premie voor de jaren 2020 tot en met 2022 bedraagt 25,4% van de loonsom. Het fonds vertaalt deze vaste premie jaarlijks naar een percentage van de reglementaire pensioengrondslagsom (thans 33,6%) en wendt deze aan ten behoeve van de opbouw van actieve deelnemers. Wanneer er na het toekennen van het maximaal opbouwpercentage van 1,65% een saldo uit de premie resteert, wordt hiervan een reserve gevormd ten behoeve van 'toekomstige opbouw'. Wanneer de premie ontoereikend blijkt, zal de opbouw over dat jaar evenredig verminderd worden – eerst na aanwending van eventueel aanwezige middelen in deze reserve. Dat is het geval voor het jaar 2021 waardoor het opbouwpercentage voor 2021 is vastgesteld op 1,47%. Het premiedepot (de reserve voor toekomstige opbouw) bedraagt ultimo 2021 € 0.

Vanaf 2020 hanteert het fonds een dempingssystematiek op basis van een twaalfmaands gemiddelde rente, waarbij wordt uitgegaan van een solvabiliteitsopslag ter grootte van nul. Op basis van voorgaande systematiek wordt de premie getoetst en de hoogte van de jaarlijkse opbouw vastgesteld. Het bestuur heeft op 20 september 2019 het besluit genomen om de kostenvoorziening voor 2020 vast te stellen op 3,6% van de netto technische voorziening. Dit percentage is gebaseerd op de intentie om in het geval de uitvoeringsovereenkomst wordt beëindigd (als gevolg van opzegging of als gevolg van faillissement van de werkgever) het pensioenfonds te liquideren waarbij de verplichtingen door middel van een collectieve waardeoverdracht binnen twee jaar worden overgedragen naar een externe partij. In samenhang met deze verlaging heeft het bestuur besloten om de kostenopslag in de premie vanaf 2020 te verhogen naar 1,7%.

Premieovereenkomst (beschikbare premiereregeling, DC-regeling)

Naast bovenstaande regeling voert het fonds een gesloten beschikbare premiereregeling (DC-regeling) voor de deelnemer die op 31 december 2014 in dienst was bij de werkgever en deelneemt aan pensioenreglement 2015 dan wel pensioenreglement 2006 van het fonds of gewezen deelnemer is op 31 december 2014 en beschikt over een kapitaal dat is opgebouwd in de DC-regeling van het pensioenreglement 2006. Per 1 januari 2015 zijn stortingen door de werkgever dan wel deelnemer niet meer mogelijk.

Het pensioenkapitaal in de DC-regeling wordt belegd overeenkomstig een life cycle mix bij NN Investment Partners B.V.. In de periode vijftien jaar voorafgaand aan de pensioenrichtdatum heeft de deelnemer de keuze uit een aantal life cycles, waardoor de deelnemer meer keuzemogelijkheden inzake de beleggingen heeft en tevens kan 'voorsorteren' op een vaste of een variabele uitkering.

De (gewezen) deelnemer kan het kapitaal aanwenden voor de aankoop van een vastgestelde uitkering inzake extra ouderdoms- of nabestaandenpensioen in de CDC-regeling van het fonds. Bij aanwending van het kapitaal wordt een solvabiliteitsopslag in mindering gebracht op het kapitaal. Indien de (gewezen) deelnemer in aanmerking wil komen voor de inkoop van een variabele pensioenuitkering conform de Wet Verbeterde Premiereregeling, heeft de deelnemer de mogelijkheid de kapitalen elders onder te brengen (shoprecht).

Het bestuur stelt jaarlijks de solvabiliteitsopslag vast. De solvabiliteitsopslag wordt vastgesteld op basis van de aan DNB gerapporteerde dekkingsgraad per 31 december (voor het totale fonds) van het voorgaande jaar. In de berekening van de actuele dekkingsgraad wordt rekening gehouden met eventuele wijzigingen van de UFR methodiek per 1 januari 2021. In januari 2021 heeft het bestuur de solvabiliteitsopslag voor 2021 vastgesteld op 2,9%.

Pensioenreglementen

In het pensioenreglement (CDC-regeling) is de voortzetting van pensioenopbouw bij aanvullend geboorteverlof opgenomen in lijn met het ouderschapsverlof. Bovendien zijn het maximaal pensioengevend salaris en de franchise geactualiseerd per 1 januari 2021. Verder zijn de flexibiliserings- en afkoopfactoren geactualiseerd voor 2021.

De belangrijkste wijzigingen in het verslagjaar van het pensioenreglement (DC-regeling) hadden betrekking op het aanpassen van de jaarlijkse mogelijkheid tot inkoop, de aanvulling van gronden voor beëindiging van het deelnemerschap, een verduidelijking inzake de beleggingsrekening en de mogelijke beschikbaarstelling van solvabiliteitspercentages die gelden voor de aanwending van het kapitaal. Verder zijn de inkoopfactoren geactualiseerd voor 2021. De meest actuele reglementen zijn beschikbaar op de website van het fonds.: www.pensioenfondsstellas.nl/documenten/

Het bestuur heeft het kostenpercentage voor de DC-regeling per 1 januari 2021 vastgesteld op 0,25% van de nog niet aangewende kapitalen.

Waardeoverdracht kleine pensioenen (minder dan € 503,24 bruto per jaar (2021))

In verband met de inwerkingtreding van de Wet waardeoverdracht klein pensioen heeft het bestuur besloten gebruik te maken van het recht op:

- automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die op of na 1 januari 2018 premievrij zijn geworden;
- automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen die vóór 1 januari 2018 premievrij zijn geworden.

Vervallen zeer kleine pensioenen (€2,00 bruto per jaar of minder)

Vanaf 1 januari 2019 vervallen de pensioenaanspraken van rechtswege bij het einde van de deelneming als het ouderdomspensioen niet meer bedraagt dan € 2,00 bruto per jaar. De totale waarde van de in dit boekjaar vervallen zeer kleine pensioenaanspraken bedraagt € 0,-.

De vrijval in de voorziening die het gevolg is van het vervallen van de zeer kleine pensioenaanspraken wordt toegevoegd aan de algemene middelen van het pensioenfonds en komt daarmee ten goede aan het collectief.

Premiebeleid

De werkgever en de werknemers stellen jaarlijks een premie beschikbaar zoals overeengekomen door sociale partners. De totale premie (werkgevers- en werknemersdeel tezamen) bedraagt met ingang van 1 januari 2020 25,4% van het salaris en is voor een periode van drie jaren vastgesteld. Dit percentage komt overeen met een premiepercentage van 33,6% van de pensioengrondslag in 2021. Het werkgeversdeel bedraagt 70% en het werknemersdeel 30% van de verschuldigde premie.

Toekomstbestendigheid van het fonds

Het bestuur heeft de afgelopen periode toekomstscenario's geïnventariseerd over onder meer de (on)mogelijkheden, voor- en nadelen, risico's en relevante criteria betreffende de toekomstbestendigheid, van het fonds. Ook de komende tijd gaat het bestuur in 2022 hiermee verder om dit nader te verdiepen en te beoordelen wat passende oplossingen zijn. Het pensioenfonds is hiervoor echter sterk afhankelijk van de keuzes van sociale partners. Keuzes van sociale partners bepalen grotendeels de opties voor het pensioenfonds, maar het pensioenfonds is verantwoordelijk voor de opgebouwde pensioenen. Ten behoeve van het vervolgtraject stemt het bestuur verder de visie van sociale partners en de gewenste route op hoofdlijnen af.

Financiële positie van het fonds

Opmars financiële positie

EU hersteluitgaven, oplopende inflatiecijfers en verwachte rentestijgingen voor Amerika in 2022 leiden ertoe dat de rente gedurende het jaar is gestegen en met name aandelen ontwikkelde markten goed hebben gerendeerd. Als gevolg van deze ontwikkelingen stijgt de DNB dekkingsgraad van het fonds gedurende het jaar met 7,5%-punt. De introductie van de nieuwe UFR berekeningssystematiek per 1 januari 2021 zorgt er voor dat een gedeelte van deze stijging teniet wordt gedaan. Door de nieuwe UFR berekeningssystematiek per 1 januari 2021 stijgt de waarde van de verplichtingen van het fonds. De Prognosetafel AG2020 blijft ongewijzigd ondanks de Covid pandemie en beïnvloedt de financiële ontwikkeling van het fonds niet.

De totale technische voorziening

De totale technische voorzieningen zijn in 2021 met circa € 25,839 miljoen afgenomen tot € 459,359 miljoen en het pensioenvermogen is in 2021 met € 25,535 miljoen toegenomen tot € 533,110 miljoen, hetgeen resulteert in een actuele dekkingsgraad van 116,1% en een beleidsdekkingsgraad van 110,9% ultimo december 2021. Ultimo 2020 bedroeg de beleidsdekkingsgraad nog 99,9%.

De voorziening pensioenverplichting

De voorziening pensioenverplichtingen is per eind 2020 vastgesteld op basis van de AG Prognosetafel (AG 2020) en de fondsspecifieke correcties voor ervaringssterfte op basis van het Towers Watson Ervaringssterftemodel 2020. In het Towers Watson Ervaringssterftemodel wordt expliciet rekening gehouden met het opleidings- en loonniveau van de deelnemerspopulatie. Doordat het opleidings- en inkomensniveau van de deelnemers over het algemeen hoger ligt dan het Nederlands gemiddelde is de levensverwachting ook hoger verondersteld dan het gemiddelde.

De solvabiliteit

De benodigde solvabiliteit onder nFTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid in het volgend jaar nog voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen aan een externe partij. De benodigde solvabiliteit wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. De vereiste dekkingsgraad op basis van het risicoprofiel van het fonds uitgedrukt als een percentage van de totale technische voorzieningen bedraagt ultimo 2021 115,5%. Het vereist eigen vermogen uitgedrukt als een percentage van enkel de voorzieningen voor risico van het fonds bedraagt 116,5%.

De kostendekkende premie

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de abtn te ontvangen kostendekkende premie. Het beleid van het fonds is dusdanig dat de (interne) premiedekkingsgraad tenminste gelijk is aan 100%. Het pensioenfonds heeft de evenwichtigheid van dit beleid in 2019 en 2020 nader vastgesteld. Door de certificerend actuaris is vastgesteld dat de ontvangen premie ten minste gelijk is aan de kostendekkende premie. De hoogte van de ontvangen premie bedraagt € 13,877 miljoen. De gedempte kostendekkende premie bedraagt € 10,524 miljoen.

De zuiver kostendekkende premie, interne kostendekkende premie en gedempte kostendekkende premie zijn als volgt opgebouwd:

Kostendekkende premie	Zuiver	Intern	Gedempt
Actuariel benodigde koopsom			
– Actuariële inkoop	13.860	12.963	5.364
– Koopsom overlijdensrisico	373	361	234
– Opslag premievrijstelling	559	523	220
Totale koopsom	14.792	13.847	5.818
Solvabiliteitsopslag	2.381	–	936
Opslag voor uitvoeringskosten	702	702	702
Voorwaardelijke onderdelen	–	–	3.068
Ex-post premie	17.875	14.549	10.524
Ex-post premie als % PG	42,7%	34,8%	25,2%
Ex-ante premie als % PG	42,7%	34,9%	25,4%

	2021	2020
Actuariële analyse van het resultaat		
Interest en toeslagen	52.314	-13.419
Bijdragen en arbeidsongeschiktheid	-1.489	-342
Overdrachten	-129	171
Technisch resultaat (Risicoproces)	-9	-93
Wijziging overlevingsgrondslagen	0	10.353
Kosten	97	162
Diversen	64	128
	50.848	-3.040

Hierna volgt een korte toelichting op de actuariële analyse van het resultaat over 2021.

Opbouw en arbeidsongeschiktheid

In het boekjaar is een negatief resultaat behaald op opbouw en premie van 1.617 en een positief resultaat op arbeidsongeschiktheid van 128. Per saldo is het resultaat op opbouw en arbeidsongeschiktheid 1.489 negatief.

Het resultaat op opbouw is het saldo van de ontvangen premiebijdragen (na aftrek van de in de premie opgenomen risicokoopsommen en opslag voor dekking van directe kosten) en de toevoeging van de TV in verband met pensioenopbouw (de comingservice koopsom) van actieve deelnemers.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid bestaat uit de beschikbare risicokoopsom voor arbeidsongeschiktheid uit de premie (oftewel de PVI-opslag), de betaalde herverzekeringspremie inzake het arbeidsongeschiktheidsrisico, de van de herverzekeraar ontvangen arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, de mutatie van de vordering op de herverzekeraar en de mutatie van de TV uit hoofde van arbeidsongeschiktheid.

Interest en toeslagen

Het resultaat op interest en toeslagen bestaat uit de beleggingsopbrengsten voor risico fonds (na aftrek van de kosten vermogensbeheer), de mutatie van de TV als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur en de mutatie van de TV in verband met de benodigde interest op basis van de eerstejaars rente van de rentetermijnstructuur. Op basis van de beleidsdekkingsgraad is per 1 januari 2021 geen toeslag verleend en is per 1 januari 2022 vooralsnog geen toeslag verleend.

Overdrachten

Onderdeel van het resultaat op overdrachten is het saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. De overdrachtssommen worden bepaald op basis van een voorgeschreven rente en grondslagen. De mutatie van de TV is niet exact gelijk aan de overdrachtssom, omdat hier de actuariële grondslagen van het pensioenfonds voor gelden. Dit verschil leidt per definitie tot een (beperkt) resultaat. Daarnaast betreft dit het resultaat als gevolg van omzetting van DC-kapitaal ten behoeve van inkoop van DB-rechten. De inkoop vanuit het DC-kapitaal geschiedt op basis van een sekseneutraal en collectief actuarieel gelijkwaardig inkooptarief. Tevens wordt een solvabiliteitsopslag afgehaakt van het DC-kapitaal.

Diversen

Dit betreft onder meer het resultaat op uitkeringen (zijnde het verschil tussen de werkelijk betaalde uitkeringen en de mutatie van de TV als gevolg van uitkeringen) en het resultaat als gevolg van flexibilisering bij pensioeningang.

Wijziging UFR-methodiek

Het resultaat van de gewijzigde UFR-methodiek per 1 januari 2021 is een verhoging van de technische voorziening voor risico fonds ad € 4,115 miljoen.

Kosten

In het boekjaar is een positief resultaat op kosten geboekt. De opslag voor uitvoeringskosten in de premie (van 1,7% van de pensioengrondslagsom) is tezamen met de vrijval van uit de kostenvoorziening (van 3,6% over de pensioenuitkeringen) voldoende om de werkelijke uitvoeringskosten in het boekjaar te dekken.

Technisch resultaat (risicoproces)

In het boekjaar 2021 is een negatief technisch resultaat behaald. Dit betreft het resultaat in verband met overlevingskansen en bestaat enerzijds uit het resultaat op langlevens en anderzijds het resultaat op kortlevens. Aan de berekening van de TV liggen overlevingstafels ten grondslag.

Op basis van die overlevingstafels wordt bij pensioenen met een risico van langlevens (ouderdomspensioen, arbeidsongeschiktheids-pensioen en ingegaan nabestaandenpensioen) bij overlijden een zekere vrijval uit de TV verwacht. Deze verwachte vrijval uit de TV wordt de risicopremie langlevens genoemd. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie langlevens als verlies op. Bij deze pensioenen (langlevens) is de risicopremie derhalve het maximale verlies. Bij pensioenen met risico van kortlevens (latent partnerpensioen) wordt juist verwacht dat door overlijden de TV moet worden verhoogd. Dit wordt de risicopremie kortlevens genoemd. De risicopremie geeft dus de gemiddelde verwachte stijging van de huidige TV door overlijden aan. Als in werkelijkheid niemand overlijdt, treedt deze risicopremie kortlevens als winst op. Daarnaast bevat de kostendekkende premie een component voor dekking van het nabestaandenpensioen bij overlijden waarvoor nog geen TV is opgebouwd. Deze is beschikbaar voor financiering van het ingaande nabestaandenpensioen.

Het risico van overlijden tijdens deelneming is afgedekt door middel van een herverzekering. Ten behoeve van het overlijdensrisico van de actieve deelnemers worden jaarlijks risicokapitalen verzekerd. Het overlijdensrisicokapitaal is gelijk aan het positieve verschil tussen de contante waarde van een direct ingaand (levenslang en tijdelijk) nabestaandenpensioen en de voor de betreffende deelnemer gevormde voorziening pensioenverplichtingen. In het boekjaar zijn vier gepensioneerde deelnemers, vier gewezen deelnemers, een nabestaande en een actieve deelnemer overleden. Er is in het boekjaar geen herverzekeringsclaim ontvangen. Dit is in lijn met de constatering voor de overleden actieve deelnemer de opvoer van de TV (in verband met toekenning nabestaanden pensioen) lager is dan de vrijval uit de TV (in verband met liggende TV).

Toeslagbeleid en toeslagverlening

De middelloonregeling kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd. De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald met extra rendement op beleggingen. De pensioenpremie bevat geen opslag voor toeslagverlening. Het fonds heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en rechten van actieve en inactieve deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar te verhogen met de stijging van de consumentenpreizen zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die meet.

De maximaal toe te kennen toeslag is gebonden aan de regels van toekomstbestendig indexeren. Hiervoor is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds per ultimo oktober van het voorafgaande jaar bepalend. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% mag geen toeslag worden verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% kan een toekomstbestendige toeslag worden verleend. Dat houdt in dat er op basis van de beleidsdekkingsgraad genoeg vermogen beschikbaar moet zijn om de nu te verlenen toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen realiseren.

Vanwege de wettelijke toeslagdrempel van 110% mag in beginsel alleen toeslag worden verleend indien de beleidsdekkingsgraad boven de 110% ligt. Op grond van het feit dat het fonds zowel een uitkerings- als een zuivere premieovereenkomst uitvoert, heeft het pensioenfonds bij DNB een ontheffing aangevraagd voor artikel 137 lid 2, onderdeel a PW, en daarmee van artikel 15, lid 2, Besluit FTK. Dat wil zeggen dat het fonds een gewogen ondergrens voor toeslagverlening kan hanteren.

Het pensioenfonds heeft van DNB toestemming om van een pro rata toepassing van de toeslagdrempel uit te gaan. Er wordt derhalve een gewogen ondergrens vastgesteld, waarbij voor het deel van de uitkeringsovereenkomst de 110%-grens wordt gehanteerd. Voor het deel dat betrekking heeft op de zuivere premieovereenkomst wordt de grens van de technische voorziening plus het minimaal vereist eigen vermogen gehanteerd. De gewogen toeslagdrempel wordt jaarlijks vastgesteld.

Op basis van de technische voorzieningen conform de (door AZL opgestelde) dekkingsgraadrapportage per 31 oktober 2021 resulteert een gewogen toeslagdrempel van 109,5%, gelijk aan 31 oktober vorig jaar.

De beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2021 bedroeg 109,3%. Het bestuur heeft conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2021 niet te verhogen. Het bestuur heeft besloten ook per 1 januari 2022 geen toeslag te verlenen gezien de financiële situatie van het fonds. In 2022 wordt dit geëvalueerd indien pensioenfondsen als gevolg van nieuwe wetgeving de mogelijkheid krijgen indexatie toch (deels) te verlenen onder voorwaarden.

De prijzen (afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens) stegen volgens het CBS in de periode oktober 2020 tot en met september 2021 met 3,28%.

Aan een verhoging in enig jaar kunnen geen rechten worden ontleend in toekomstige jaren.

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen bedroeg per 31 december 2021 115,5%. Hiermee ligt de beleidsdekkingsgraad van het fonds onder de vereiste dekkingsgraad en is er sprake van een tekort.

Het fonds heeft een herstelplan waarin is vastgelegd welke maatregelen worden ingezet om binnen tien jaar het vereist eigen vermogen te behalen. Het herstelplan kunt u vinden op de website van het fonds (www.pensioenfondsastellas.nl).

In maart 2021 heeft het bestuur het herstelplan 2021 vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2022 heeft het fonds bericht ontvangen van DNB dat in 2022 geen herstelplan behoeft te worden ingediend omdat de beleidsdekkingsgraad gezien de situatie op 31 december 2021 automatisch binnen één jaar zal stijgen tot boven het vereist eigen vermogen.

Geschiktheid

Het fonds heeft een geschiktheidsplan. Hierin staat aan welke eisen het bestuur stelt aan de bestuursleden en aan welke eisen kandidaten moeten voldoen om door DNB geschikt bevonden te worden voor een bestuursfunctie. In 2021 heeft het bestuur het geschiktheidsplan, de geschiktheidsmatrix, het opleidingsplan en de bijbehorende profielschetsenaangepast in het kader van de jaarlijkse actualisering en stand van zaken en samenstelling in 2021.

Om de kennis en geschiktheid actueel te houden wonen leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan geregeld lezingen en seminars bij van onder meer de Pensioenfederatie en DNB. Ook volgen individuele bestuursleden op basis van het opleidingsplan uit het geschiktheidsplan opleidingen om de pensioen kennis actueel en op peil te houden.

Zelfevaluatie

Het bestuur evalueert het functioneren van het bestuur jaarlijks. Het bestuur volgt daarbij de geschetste werkwijze uit de aanbevelingen van de Pensioenfederatie zoals opgenomen in de Code Pensioenfonds. Eens in de drie jaar begeleidt een externe onafhankelijke partij het evaluatieproces. In de andere jaren vindt de zelfevaluatie plaats onder leiding van de voorzitter.

Op 22 januari 2021 heeft het bestuur een zelfevaluatie over 2020 uitgevoerd onder leiding van de waarnemend voorzitter. Er is sprake van een nieuwe bestuurssamenstelling in 2021. Een evaluatie van de boardroom dynamics onder begeleiding van een externe deskundige is op 9 juni 2022 gepland.

In de zelfevaluatie over 2020 constateert het bestuur dat de onderlinge samenwerking goed is en het bestuur in control is. Het plotselinge heengaan van de heer Veenvliet eind september 2020 gaf het bestuur een ontdaan en triest gevoel. De separate beleggingsvergaderingen worden als positief ervaren en er zijn in 2021 aanvullende afspraken gemaakt over de wijze van terugkoppeling vanuit beleggingsvergaderingen aan het bestuur. Daarnaast is een blijvend aandachtspunt de vergaderefficiency, de structuur en omvang van de vergaderstukken en een goede mix tussen fysiek en digitaal vergaderen, zodra fysiek vergaderen weer mogelijk is. De digitale vergaderingen zijn ook goed verlopen.

Diversiteit

Bij de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan speelt naast geschiktheid ook diversiteit een rol. Diversiteit verbreedt de horizon van de fondsorganen en bevordert daardoor het goed functioneren. Daarnaast is het van belang dat de organen van het pensioenfonds in staat zijn om op verschillende manieren naar hetzelfde vraagstuk te kijken (het voorkomen van een tunnelvisie) en diversiteit kan daar een bijdrage aan leveren. Het bestuur probeert bij zijn samenstelling en bij de samenstelling van het verantwoordingsorgaan zoveel mogelijk rekening te houden met de diversiteit van de leden. Het bestuur heeft het huidige diversiteitsbeleid in oktober 2020 vastgesteld.

De samenstelling van het bestuur voldoet reeds aan de gestelde diversiteitseisen. Het bestuur streeft ernaar om ook voor wat betreft de samenstelling van het verantwoordingsorgaan aan de diversiteitseisen te voldoen (norm 33 van de Code Pensioenfondsen). In dat kader heeft het bestuur bij de procedure tot vervulling van de vacatures in het verantwoordingsorgaan extra aandacht gevraagd voor diversiteit.

Beloningsbeleid

Het fonds beschikt over een beloningsbeleid. Het huidige beloningsbeleid is op 1 januari 2019 in werking getreden en laatstelijk bijgewerkt in maart 2021. Voor een uitgebreidere omschrijving van het beloningsbeleid met een overzicht van de bedragen per premium wordt verwezen naar de website van het fonds.

Gedragscode

Het bestuur hanteert een gedragscode. Op 28 februari 2020 heeft de Pensioenfederatie een aangepaste Modelgedragscode gepubliceerd. Het bestuur heeft de gedragscode aan de hand daarvan aangepast met ingang van 1 juli 2020.

Jaarlijks en bij uittreding bevestigen de leden van het bestuur dat zij de gedragscode hebben nageleefd. Iedere bestuursvergadering staat het onderwerp compliance op de agenda en worden eventuele meldingen in het kader van de gedragscode besproken.

De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Over verslagjaar 2021 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

Uitvoeringskosten

Het fonds onderschrijft de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten. Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. Met onderstaand overzicht geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen.

	2021	2020
Pensioenbeheer		
<i>Kosten van het pensioenbeheer (inclusief btw) bestaan uit:</i>		
Bestuurskosten	52.000	42.000
Administratiekosten	630.000	512.000
Advieskosten	127.000	166.000
Toezichtkosten	40.000	38.000
Totaal	849.000	758.000
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer	834	763

De leden van het bestuur en verantwoordingsorgaan worden als zodanig niet bezoldigd. Wel kunnen zij gebruik maken van een vacatievergoeding.

Over 2021 hebben leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan gebruik gemaakt van de vacatievergoeding. Een bedrag van € 36.727,- (voor gedeeltelijke herallocatie naar kosten vermogensbeheer) is in totaal vergoed aan vacatiegelden en reiskostenvergoeding.

Het bestuur heeft besloten om met ingang van 2018 een deel van de kosten pensioenbeheer toe te rekenen aan de vermogensbeheerskosten. Dit past naar de mening van het bestuur binnen de discussie over transparantie ten aanzien van de vermogensbeheerskosten. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de Aanbevelingen Uitvoeringskosten (2016) van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

Toelichting uitvoeringskosten

Algemeen

Kostenbeheersing is voor het fonds en haar deelnemers van belang teneinde de doelstelling van het fonds te kunnen realiseren. Het fonds streeft naar een kostenstructuur die passend is bij de omvang van het fonds.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de kosten van pensioenbeheer en de kosten vermogensbeheer. Onder de kosten pensioenbeheer zijn onder meer begrepen de kosten van AZL voor het uitvoeren van de administratie, de communicatiekosten, de kosten van externe adviseurs en de bestuurskosten. Een deel van de bestuurskosten en de kosten van externe adviseurs hebben betrekking op vermogensbeheer. Het is om deze reden dat via een verdeelsleutel een deel van de bestuurskosten wordt toegerekend aan de vermogensbeheerskosten. Onder kosten vermogensbeheer worden begrepen de vergoedingen voor fiduciair beheer, beheerskosten kosten manager, bewaarloon en overige kosten.

Het bestuur is zich ervan bewust dat de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer als hoog ervaren kunnen worden. Bij het aangaan van de uitvoeringsovereenkomst is de hoogte van de kosten afgestemd met sociale partners. Een percentage van 0,16% van het belegd vermogen voor risico pensioenfonds als uitvoeringskosten is voor het bestuur acceptabel. Het bestuur heeft in 2021 een benchmark uit laten voeren door een extern bureau om de kosten van het fonds te vergelijken met andere pensioenfonds.

Kostenbenchmark 2021

De organisatie Lane Clark & Peacock (LCP) heeft in oktober 2021 in opdracht van het bestuur de LCP Kostenbenchmark 2021 aan het fonds gerapporteerd. Dit rapport geeft inzicht in de 2020 gemaakte uitvoeringskosten (pensioen- en vermogensbeheer) en het gerealiseerd rendement, in vergelijking tot pensioenfonds van gelijke omvang. Daarbij is ook aandacht besteed aan de beleggingsmix, de mate van renteafdekking en het risicoprofiel van de pensioenfonds. Het rapport bevat ook een weergave van de uitvoeringskosten 2018-2020, een detailanalyse 2016-2020, een specifieke detailanalyse 2020 en een kwalitatieve kostenverantwoording. Uit het onderzoek is gebleken dat:

- de pensioenbeheerskosten per persoon en de vermogensbeheerskosten (inclusief transactiekosten) iets boven de mediaan van de peer group liggen;
- het rendement over 2016 – 2020 is iets hoger is dan het universum, tegen iets lagere beleggingskosten;
- de mate van kostenverantwoording meer dan gemiddeld is.

Als aandachtspunten komen uit het rapport naar voren:

- de afwijking inzake pensioenbeheerskosten vanwege de kosten voor de DC-regeling; en
- de overige vermogensbeheerskosten die op de betreffende subcategorieën vrijwel overal hoger liggen dan de mediaan.

Het bestuur heeft een analyse uitgevoerd op de verlaging van de uitvoeringskosten en de impact daarvan op de op te bouwen pensioenaanspraken. Die mogelijkheden en impact zijn beperkt gebleken. Wel zijn de vermogensbeheerkosten in 2021 verlaagd mede als gevolg van het afsluiten van een nieuwe vermogensbeheer overeenkomst.

Het fonds wordt geconfronteerd met toenemende governance eisen, waardoor een substantiële verlaging van de pensioenbeheerkosten niet realistisch wordt geacht. Het bestuur acht het van essentieel belang om volledig te blijven voldoen aan de governance eisen en het fonds moet zich klaarmaken voor een groot veranderingstraject in het kader van toekomstige ontwikkelingen.

Door de te verwachten belangrijke wijzigingen als gevolg van de implementatie van het pensioenakkoord zullen de komende jaren de uitvoeringskosten naar verwachting in eerste instantie stijgen.

Het bestuur acht alles overwegend het kostenniveau dan ook verantwoord en passend, rekening houdend met het voorgaande en gelet op:

- de schaalgrootte van het fonds;
- de complexiteit van de geldende (zowel CDC- als ook DC-) pensioenregelingen en de adequate communicatie hierover met de (gewezen) deelnemers;
- de omvang van het deelnemersbestand en fluctuaties daarin met bijbehorende * waardeoverdrachten;
- het niveau van de huidige dienstverlening aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Ten aanzien van de vermogensbeheerkosten streeft het bestuur nadrukkelijk naar een laag kostenniveau. Het bestuur heeft op basis van de investment beliefs gekozen voor een passieve stijl van beleggen. De kosten zijn bij een passieve stijl van beleggen aanzienlijk lager dan bij een actieve stijl. Het bestuur belegt voorts niet in asset categorieën waarin performance fees van toepassing zijn. Het bestuur is van oordeel dat het niveau van de vermogensbeheerkosten passend is bij het beleggingsbeleid, de fiduciaire dienstverlening en de verwachting dat de benchmark qua rendement met de passieve beleggingsstijl gevolgd kan worden.

Kosten pensioenbeheer

De kosten pensioenbeheer zijn ten opzichte van 2020 gestegen. De stijging kent meerdere oorzaken. Met inachtneming van de contractuele afspraken zijn de (reguliere) kosten van pensioenbeheer door AZL verhoogd als gevolg van inflatie. Daarnaast was er in 2021 sprake van incidentele kosten in het kader van de uitgevoerde (driejaarlijkse) ALM studie, het deelnemersonderzoek 2021 MVB en NPS (Zegwaart), actualisering van de SIRA en het vervolg op de toekomstverkenning door het bestuur met bijbehorende advies- en vergaderkosten. Het fonds heeft daarbij door LCP een kostenbenchmark onderzoek laten uitvoeren.

Vanuit de kosten pensioenbeheer wordt jaarlijks bepaald welk deel toegerekend moet worden aan de vermogensbeheer kosten. In het jaar 2020 is € 239.000,- toegerekend aan vermogensbeheer en in 2021 is dat € 316.000,-. Na deze toerekening bedragen de pensioenuitvoerings- en administratiekosten in 2021 € 849.000,- en in 2020 € 758.000,-.

Vanuit de DC regeling wordt jaarlijks een bedrag ontvangen ter dekking van de uitvoeringskosten van de DC regeling. In 2020 was dit bedrag € 66.000,- en in 2021 € 67.000,-.

	2021	2020
Vermogensbeheer:		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,28%	0,29%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,06%	0,06%
Totale kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,34%	0,35%

Kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- De eerste categorie betreft de kosten ad € 1.072.000,- zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.
- De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten ad € 578.000,- zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

Kosten per beleggingscategorie 2021

(Bedragen in de tabel x € 1.000,-)

Beleggingscategorie	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Totaal exclusief transactie- kosten	Transactie- kosten	Totale vermogens- beheerkosten
Vastgoed	97	0	97	33	130
Aandelen	72	0	72	141	213
Alternatieve beleggingen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	417	0	417	73	490
Hedgefonds	0	0	0	0	0
Commodities	0	0	0	0	0
Overige beleggingen	0	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	586	0	586	247	833
Kosten overlay beleggingen	0	0	0	29	29
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	586	0	586	276	862

Beleggingscategorie	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Totaal exclusief transactie- kosten	Transactie- kosten	Totale vermogens- beheerkosten
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau	316	0	316		316
Kosten fiduciair beheer	352	0	352		352
Bewaarloon	5	0	5		5
Advieskosten vermogensbeheer	0	0	0		0
Overige kosten vermogensbeheer	115	0	115		115
Totaal overige vermogensbeheerkosten	788	0	788	0	788
Totaal kosten vermogensbeheer	1.374	0	1.374	276	1.650

De totale kosten vermogensbeheer zijn gedaald ten opzichte van 2020. De totale vermogensbeheerkosten bedroegen in 2020 0,35% van het belegd vermogen en in 2021 is dit gedaald tot 0,34% van het belegd vermogen. De beperkte daling komt vooral doordat de transactiekosten die door managers binnen de beleggingsfondsen worden gemaakt, lager zijn uitgevallen. De transactiekosten bedroegen 0,057% in 2021 en 0,064% in 2020 en zijn onderdeel van de totale vermogensbeheerkosten. In lijn met voorgaande jaren is over 2021 weer een deel van de kosten pensioenbeheer toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. Dit betreft een bedrag van € 316.000,- (2020: € 239.000,-).

Herverzekering

Het fonds heeft de individuele risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid voor actieve deelnemers door middel van een (risico-) verzekering herverzekerd.

Het fonds heeft de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico sinds 1 januari 2020 ondergebracht bij SCOR.

Uitbestedingsbeleid

Het bestuur heeft op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van het fonds, de vereiste professionalisering en de noodzakelijke risicobeheersing gekozen voor uitbesteding van de werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer aan externe partijen.

Aan uitbesteding is voor het fonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. In het uitbestedingsbeleid zijn de criteria opgenomen die het fonds heeft vastgesteld voor de selectie van de uitbestedingsrelaties en de normen bepaald die bij de bewaking van de kwaliteit van de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden gelden.

Het uitbestedingsbeleid van het fonds is in het derde kwartaal van 2021 geactualiseerd conform de beleidscyclus en vervolgens in december 2021 vastgesteld. Het geldende uitbestedingsbeleid 2021 is ten opzichte van de vorige versie uit 2019 aangescherpt en op onderdelen nader gespecificeerd om bijbehorende risico's te mitigeren en het beleid verder te verbeteren, rekening houdend met meer en complexere (onder) uitbestedingen.

Het bestuur heeft in maart 2021 de evaluaties met de (kleinere) uitvoerende partijen vastgesteld en in december 2021 eveneens de uitwerking van de evaluatie van het functioneren van de materiële uitvoerende partijen. De evaluatie van de materiële bestedingspartijen geschiedt aan de hand van een vast format.

Het bestuur is en blijft te allen tijde eindverantwoordelijk. Doelstelling van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening. Hiermee blijven de reputatie en integriteit van het fonds gewaarborgd. Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle naar het oordeel van het bestuur uitbestede, bedrijfskritische of belangrijke activiteiten en processen van het fonds en op alle bestaande en/of nieuwe uitbestedingsovereenkomsten.

Het bestuur heeft in 2021 de overeenkomst met AZL geactualiseerd en in samenspraak met AZL vastgesteld. Verder is de overeenkomst met TriVu als compliance officer van het fonds per 1 januari 2022 verlengd voor onbepaalde tijd met de mogelijkheid tot tussentijdse opzegging.

Het bestuur is van oordeel dat het zijn verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden kan borgen, dankzij monitoring en bespreking van ISAE type II-rapportages, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere contractueel vastgelegde middelen. Daarnaast toetst het bestuur regelmatig of de met de externe partijen gesloten overeenkomsten nog marktconform zijn. Het bestuur heeft de ISAE 3402 type II en 3000 van AZL en ISAE 3402 type II van NNIP beoordeeld en besproken. Met name is gekeken naar de beheersmaatregelen.

Risicoparagraaf

Algemeen

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's.

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op het beleid van het pensioenfonds en de risico's die het pensioenfonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt ook verwezen naar de paragraaf 'Financiële risico's' in de jaarrekening.

Inzake de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur in 2015 afspraken gemaakt met de sociale partners bij Astellas. Hierbij is rekening gehouden met het medio 2015 uitgevoerde risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds. De risicobereidheid van het fonds is in de abtn van het fonds beschreven en vormt mede de basis voor het fondsbeleid. Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. Binnen het nFTK dient gemonitord en gecommuniceerd te worden naar de deelnemers of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Dit impliceert dat het bestuur prioriteit geeft aan de beheersing van die aspecten, die in het vermogensbeheer een grote financiële impact op het fonds kunnen hebben. Het bestuur monitort de risico's op regelmatige basis. Hiervoor heeft het fonds een intern risicobeheersingssysteem opgesteld. Daarnaast beschikt het fonds over een financieel crisisplan dat jaarlijks wordt beoordeeld en zo nodig geactualiseerd. In dit plan is vastgelegd wat het bestuur onder een financiële crisis verstaat en welke maatregelen in een dergelijk geval worden ingezet.

Het bestuur heeft het financieel crisisplan in maart 2021 behandeld en tevens afgesproken om het weer terug te laten komen zodra er meer duidelijk is over het nieuwe pensioenstelsel.

Deelnemersonderzoek MVB en NPS 2021 (Zegwaart)

In opdracht van het bestuur heeft de organisatie Zegwaart Consultancy in juli en augustus 2021 een onderzoek gehouden onder de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van Pensioenfonds Astellas. De basis van het onderzoek betreft het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). Tevens zijn vragen aan bod gekomen over het nieuwe pensioenstelsel (NPS). Het bestuur vindt de mening en opvattingen van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van belang en betreft deze bij het opstellen c.q. verder uitwerken van het fondsbeleid ten aanzien van MVB / ESG. Ditzelfde geldt voor het NPS. In oktober 2021 heeft het bestuur het onderzoeksrapport vastgesteld en afspraken gemaakt over de aandachtspunten en vervolgacties die het bestuur in de komende tijd oppakt naar aanleiding van het rapport om zodoende hierop in te spelen.

Belangrijke conclusies uit het onderzoek zijn:

- Algemeen: Het onderzoek levert een redelijk consistent beeld op.
- Verschillen tussen Leiden en Meppel: Deze zijn terug te voeren op het karakter van beide populaties. Leiden heeft een grotere voorkeur voor een met de economie meebewegend pensioen en meer keuzevrijheid dan in Meppel.
- Opf-benchmark: Als het gaat om tevredenheid en binding scoort Pensioenfonds Astellas lager dan de benchmark, op het thema MVB zijn de resultaten vergelijkbaar.
- Leeftijd: de 55-plussers voelen vaker dan de andere actieve deelnemers een hechte band met Pensioenfonds Astellas, vinden een eigen fonds belangrijk, vinden de solidariteitsreserve relatief minder belangrijk, hechten vaker dan de jongere actieve deelnemers aan een vaste, maar lagere pensioenuitkering en willen liever geen keuzes maken.
- Het nieuwe pensioenstelsel: wat het gaat betekenen is maar beperkt duidelijk.
- De tevredenheid over Pensioenfonds Astellas is sinds 2016 stabiel gebleven.
- De (gewezen) deelnemers en gepensioneerden vinden dat Pensioenfonds Astellas hen goed informeert over hun eigen pensioen, wat minder over het nieuwe stelsel. Hun pensioen is daar in goede handen.
- De (gewezen) deelnemers en gepensioneerden willen een solidariteitsreserve en beleggingsrisico's delen. De (gewezen) deelnemers hechten aan het kunnen maken van keuzes, gepensioneerden doen dat minder. De drie groepen hebben een lichte voorkeur voor een pensioenuitkering die meebeweegt met het behaalde beleggingsresultaat.
- Een lump sum van maximaal 10% van de pensioenpot wordt maar in beperkte mate omarmd.
- Ongeveer een derde van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden zegt niet te zitten wachten op het maken van keuzes. Voor degenen die dat wel belangrijk vinden is de mogelijkheid om te kunnen kiezen voor meer duurzame beleggingen vooral belangrijk.
- De (gewezen) deelnemers en gepensioneerden van het fonds lijken in hun opvattingen over MVB op de benchmark. Zij vinden dat het een verantwoordelijkheid is van het fonds om bij de beleggingen rekening te houden met de impact op mens en milieu, maar tegelijk dat de keuze voor MVB niet ten koste mag gaan van het rendement. Of het fonds aan MVB doet is hen lang niet altijd duidelijk.

Afsluitend opmerkingen van organisatie Zegwaart:

- Qua binding met het fonds kijken, behalve bij de 55-plussers, deelnemers vooral functioneel naar hun pensioenfonds; dat moet boven alles voor een goed pensioen zorgen.
- De achterban van het fonds vindt naast keuzevrijheid, een eigen individuele pensioenpot en een pensioen dat meebeweegt met de beleggingsresultaten maar naar verwachting hoger zal zijn belangrijk. Maar ook de solidariteitsreserve en het delen van risico's worden van groot belang geacht. Het is hierbij goed om te bedenken dat een minderheid niet zit te wachten op een bewegend pensioen en keuzevrijheid.
- Het draagvlak voor MVB is fors, maar ook de vrees dat het pensioen door de keuze voor MVB wordt aangetast. Die vrees wordt veroorzaakt door mispercepties en gebrek aan kennis als het gaat om MVB.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de abtn. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- Proces inzake vaststelling beleidsdekkingsgraad;
- Beleggingsbeleid;
- Toeslagbeleid;
- Beleid maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Herverzekeringsbeleid;
- Beleid ten aanzien van uitbesteding;
- Risicomanagementbeleid;
- Financieel crisisplan;
- Premiebeleid.

Bij de analyse wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. Het bestuur heeft in 2021 een ALM-studie laten verrichten door Sprenkels & Verschuren. Het fonds heeft hierin onder andere de verhouding vastrentende waarden/zakelijke waarden, een dynamisch rentebeleid en mogelijke nieuwe beleggingscategorieën waaronder hypotheekonderzoek. Daarnaast is gekeken naar verschillende stress-scenario's, de effecten vanuit het transitie-ftk en het nieuwe pensioencontract en vanuit een eventuele gesloten fondssituatie.

Op basis van de ALM-studie in 2021 heeft het bestuur geconcludeerd dat de bestaande beleggingsmix gehandhaafd blijft. Tevens heeft het fonds in de ALM de risicobudgetteringstudie laten herbevestigen. De strategische asset allocatie zoals die in de risicobudgetteringstudie is voorgesteld, is in de ALM-studie herbevestigd.

Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste resultaten leidt, heeft het pensioenfonds in 2015 een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Vanaf 2016 wordt een jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd.

Het pensioenfonds kent als ondernemingspensioenfonds van Astellas B.V. en aan haar gelieerde ondernemingen een relatief consistente groep van werknemers die aan de pensioenregeling deelneemt en ondervindt derhalve beperkte directe gevolgen van de markt als het om de omvang van het deelnemersbestand gaat. Dat neemt niet weg dat het bestuur, dankzij een toenemende transparantie met betrekking tot de uitvoeringskosten en -in geval van uitbesteding- de kwaliteit- en prijsniveau van dienstverleningsproducten van andere aanbieders op het terrein van vermogensbeheer en pensioenadministratie, zich steeds rekenschap geeft van en verantwoording aflegt over het gevoerde beleid en de uitvoeringskosten.

Ook de maatschappelijke trend naar een effectievere en efficiëntere uitvoering en het vooruitzicht van het nieuwe pensioensysteem de komende jaren dwingt het bestuur de ontwikkelingen inzake consolidatie en integratie nauwlettend te volgen.

De complexiteit van de pensioenwetgeving en frequentie waarmee wettelijke voorschriften worden gewijzigd verlangen van het bestuur een nauwe samenwerking met de serviceproviders. Het bestuur is van oordeel dat het zijn verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden kan waarmaken, dankzij ISAE-verklaringen, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere, contractueel vastgelegde, middelen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft de solvabiliteit, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het voorgeschreven financiële model kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het pensioenfonds het standaardmodel toe op basis van de zogenaamde wortelformule ($S1 \text{ t/m } S10$).

De solvabiliteit wordt bepaald door de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1);
- Marktrisico op zakelijke waarden (S2);
- Valutarisico (S3);
- Grondstoffenrisico (S4);
- Kredietrisico (S5);
- Verzekeringstechnisch risico (S6);
- Liquiditeitsrisico (S7);
- Concentratierisico (S8);
- Operationeel risico (S9 zie paragraaf: "Niet financiële risico's");
- Actief beheer risico (S10).

Renterisico (S1)

Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid voor de beleggingen en de rentegevoeligheid voor de verplichtingen niet gelijk zijn (duration mismatch).

Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker toenemen in waarde dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen.

Om de aanwezige mismatch te beperken dekt het fonds het renterisico gedeeltelijk –50% op marktrente– af. Hierbij wordt een bandbreedte gehanteerd zodat minimaal 45% en maximaal 55% van het renterisico wordt afgedekt. De rente-afdekking wordt zowel ex ante als ex post gemeten. Overall kan gesteld worden dat de ex ante norm rente-afdekking in lijn ligt met de ex post gerealiseerde rente-afdekking.

Marktrisico op zakelijke waarden (S2)

Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waarde wijzigingen plaatsvinden.

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico. Beleid van het fonds is om deze risico's zoveel mogelijk te spreiden en daardoor het risico te verminderen.

Valutarisico (S3)

Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.

De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta fluctueert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta. Het fonds kent een valutabeleid dat erop gericht is om strategisch 100% van de valutarisico's bij aandelen (voor de US dollars, Engelse ponden en Japanse Yens) af te dekken. Dit valutabeleid is in 2018 vastgesteld.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. Het fonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Het fonds loopt risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen. Ter beperking van het kredietrisico gelden binnen het fonds restricties voor de samenstelling van de vastrentende portefeuilles met betrekking tot geografische spreiding, verdeling over de verschillende debiteuren categorieën, de minimale kwaliteit van de debiteur ('rating') en voor de omvang van de beleggingen per debiteur (top 20 investeringen van de grootste posities van het fonds in vastrentend en de top 20 in aandelen).

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Het risico dat het fonds met zijn deelnemers loopt op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte en arbeidsongeschiktheid. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).

De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Liquiditeitsrisico (S7)

Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/of het verlies op beleggingen door gedwongen verkoop.

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het liquiditeitsrisico van het fonds is miniem aangezien de maandelijkse premie-inkomsten hoger zijn dan de pensioenuitkeringen en de uitvoeringskosten.

Het fonds blijft de ontwikkelingen inzake EMIR-wetgeving nauwgezet volgen, aangezien hieruit de verplichting voor het fonds zou kunnen voortkomen dat het fonds liquiditeiten dient aan te houden als collateral. Dit zou tot een additioneel 'liquiditeitsrisico' kunnen leiden voor het fonds wanneer dit het geval blijkt te zijn.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Het fonds heeft in de beleggingen spreiding aangebracht, namelijk een geografische spreiding, spreiding in economische sectoren en spreiding in tegenpartijen.

Operationeel risico (S9)

Het risico voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.

Voor deze operationele risico's geldt dat een te ver gaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL en NNIP. Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen hebben AZL en NNIP ervoor gekozen om gecertificeerd te worden volgens de richtlijnen van een ISAE 3402 rapportage. De ISAE 3402 rapportage bestaat uit een type II verklaring en hier worden de processen beschreven die de financiële verantwoording raken.

Ook voor 2021 heeft AZL een ISAE 3402 type II rapportage en geeft de directie wederom een ISAE 3000 rapportage af. Ook NNIP heeft voor 2021 weer een ISAE 3402 type II rapportage afgegeven.

Het overleggen van de ISAE 3402-rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Het bestuur is van oordeel dat de uitbesteding van de werkzaamheden leidt tot een betere uitvoering van de pensioenregelingen dan indien zou zijn geopteerd voor eigen beheer. Hiertoe heeft het bestuur een afzonderlijk uitbestedingsbeleid geformuleerd.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille.

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico. Het fonds richt de beleggingsportefeuille zo in dat wanneer actief beheer risico gelopen wordt dit tot uitdrukking moet komen in de opbrengsten.

Het bestuur heeft ultimo 2018 besloten om over te gaan naar een passief wereldwijd aandelenfonds. Daarmee wordt aangesloten bij de vastgestelde investment beliefs. Het actief beheer risico is als gevolg van dit besluit verlaagd.

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het pensioenfonds heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van het pensioenfonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het pensioenfonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstrengeling tussen het pensioenfonds en de sponsor. Het bestuur van het fonds heeft, zoals te doen gebruikelijk, kennisgenomen van de meest recente jaarrekening van de sponsor en dat gaf geen aanleiding tot vragen. Daarnaast is er veelvuldig contact met de sponsor over de strategie en toekomstige regeling en uitvoering.

Ook het vinden van geschikte bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan die door de sponsor worden voorgedragen betreft een afhankelijkheid van de sponsor en dus een risico voor het pensioenfonds. Een ander risico is de tijdige aanlevering van personeels- en salarisgegevens door de werkgever voor de tijdige verwerking in de pensioenadministratie, zodat betalingen en overzichten juist en tijdig betaald en verstrekt kunnen worden. Dit is een punt van aandacht.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden.

Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de Pensioenwet en Code Pensioenfonds bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstrekking en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden tenminste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie (AO), de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle (IC) van de uitvoerende organisatie.

Voorts beschikt het fonds over een intern risicobeheersingssysteem waarin alle processen zijn beschreven en wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

Het beleid van het fondsbestuur is gericht op een integere bedrijfsvoering. In dit kader heeft het bestuur de risico's van het fonds geanalyseerd en op een aanvaardbaar niveau ingesteld. Om belangenverstrengeling tussen bestuur en vermogensbeheer tegen te gaan, kent het fonds geen medewerkers die als "insider" in de zin van de wet kunnen worden gekwalificeerd.

IT-risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Het betreft het risico van discontinuïteit, onvoldoende beveiliging en bijvoorbeeld het verliezen van de beheersbaarheid. Omdat het merendeel van de fondsen de IT hebben uitbesteed, is dit risico in feite een uitbestedingsrisico. Dit geldt ook voor Pensioenfonds Astellas.

De volgende subrisico's worden onderscheiden;

- Risico dat het fonds schade leidt als gevolg van het niet of onvoldoende toegesneden zijn van IT-strategie en IT-beleid op de bedrijfsprocessen en de bestaande informatie- en dataverwerking, waardoor onvoldoende ondersteuning wordt geboden aan processen en informatievoorziening;

- Risico dat het fonds schade leidt als gevolg van het niet volledig of niet adequaat zijn van informatie / informatiesystemen / processen. Het niet toegankelijk zijn van informatie voor geautoriseerde gebruikers. Het wel toegankelijk zijn van informatie voor niet-geautoriseerde gebruikers;
- Risico dat het fonds schade leidt als gevolg van ontoereikend beheer van de ICT-omgeving en/of ICT-processen;
- Risico dat het fonds schade leidt doordat de continuïteit van de (kritische) bedrijfsprocessen in gevaar komt als gevolg van het niet beschikbaar zijn van de IT-infrastructuur.

Het bestuur heeft zich in 2018 gericht op het vastleggen van het IT-beleid. Dit IT-beleid vormt het uitgangspunt voor de bestuurlijke verantwoordelijkheid die het fonds wil nemen rondom IT-uitgangspunten, IT-uitvoering en de monitoring daarvan. Dit IT-beleid heeft betrekking op de periode 2019 tot en met 2022. Het IT-beleid is richtinggevend en wordt indien nodig bijgesteld. In 2022 zal het IT-beleid worden geëvalueerd en herijkt op basis van de dan geldende inzichten en prioriteiten van het bestuur van het fonds en eventuele bijstellingen in de wet- en regelgeving.

Beheersing van Cybersecurity en IT risico's

Het fonds is bewust bezig met IT risico's bij uitbestedingsorganisaties. In een risicoanalyse uit 2017 zijn IT risico's ten aanzien van uitbestedingsorganisaties in kaart gebracht met behulp van Willis Tower Watson. Voor IT risicomanagement wordt voor een belangrijk deel gesteund op de interne beheersing van kritische uitbestedingspartijen AZL en NNIP. Het fonds heeft echter zelf geen IT risico management framework ingericht om deze risico's periodiek te beoordelen en om vast te stellen of maatregelen zijn getroffen, en deze op een juist volwassenheidsniveau zijn geïmplementeerd.

Het fonds heeft in kaart gebracht van welke uitbestedingsorganisaties diensten worden afgenomen. Hierbij is niet vastgelegd hoe de gehele uitbestedingsketen, inclusief onderuitbesteding, eruit ziet. Om grip te houden op cybersecurity en IT risico's is door het fonds een IT beveiligingsbeleid opgesteld. Het fonds heeft geanalyseerd in welke mate AZL invulling geeft aan deze beleidsrichtlijnen; AZL rapporteert aan de hand van de 5A's (Agility, Accuracy, Access, Availability en Awareness), zoals benoemd in het IT beveiligingsbeleid van het fonds. Doordat belangrijke processen zijn ondergebracht bij uitbestedingsorganisaties is tevens een uitbestedingsbeleid opgesteld waarin eisen worden gesteld aan uitbestedingsorganisaties. Hierin wordt onder andere gesteld dat uitbestedingsorganisaties gemonitord moeten worden. Monitoring is terecht aangemerkt als een kritische activiteit; het is belangrijk om periodiek een beeld te vormen van de beheersing van cybersecurity en IT risico's bij deze organisaties. In 2021 heeft het fonds ook een self-assessment uitgevoerd ten aanzien van de DNB Good Practice Informatiebeveiliging. Deze self-assessment is ingevuld voor de bestuursomgeving van het fonds en was onderdeel van een jaarlijkse uitvraag vanuit DNB. Voor interne beheersing op het gebied van cybersecurity en IT risico's wordt gesteund op de self-assessment van AZL. De interne beheersing is samen met AZL en NNIP in 2019 geëvalueerd.

Het IT-beleid is binnen de Assurance dienstverlening van AZL met het bestuur besproken evenals in 2021 uitgevoerde audits op dit vlak en als voldoende beoordeeld. Uit de audit zijn geen materiele bevindingen naar voren gekomen, hetgeen voor het bestuur leidt tot voldoende vertrouwen in de wijze van uitvoering van het IT-beleid door AZL.

Juridisch risico

Het juridisch risico betreft de financiële en niet-financiële gevolgen van claims, boetes en/of daar uit voortvloeiende kosten.

Formele documenten worden steeds door tenminste twee bestuursleden getekend.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant op de uitvoering door het fonds. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Het bestuur draagt er zorg voor dat het voldoende kennis en kunde bezit om zijn verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Pensioenfonds Astellas hanteert een formele klachtenprocedure die gepubliceerd is op de website van het fonds.

Integere bedrijfsvoering en beheersing van de risico's

Het beleid van het fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. In dit kader heeft het bestuur de risico's van het fonds geanalyseerd.

Een beschrijving van deze risico's alsmede van de beheersingsmaatregelen is opgenomen in de abtn van het fonds. Daarnaast worden risico's intensief gemonitord via periodieke risico assessments. In dit bestuursverslag wordt separaat verslag gedaan van de (mate van) risicobeheersing. Sinds 2019 worden risico's en beheersmaatregelen gemonitord door de (beoogd) sleutelfunctiehouder Risico Management via de Risk Tool. Deze tool verbetert de transparantie van het beleid en de situatie en tevens betrokkenheid van het gehele bestuur en ook het verantwoordingsorgaan. Zo voldoet het beleid tevens aan de nieuwe IORP II-wetgeving. Voor wat betreft het vermogensbeheer kunnen de Richtlijnen Vermogensbeheer als een instrument worden beschouwd waarmee vooraf sturing kan worden gegeven aan de door het fonds te lopen financiële risico's. De Richtlijnen Vermogensbeheer zijn voor het laatst gewijzigd per 1 juni 2021. In de "Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen", zijn de uitgangspunten van het beleggingsbeleid en de risicobeheerprocedures beschreven. De investment beliefs zijn eind 2017 herijkt en in oktober 2021 heeft een herijking van de investment belief ten aanzien van maatschappelijke verantwoord beleggen plaatsgevonden.

Environmental, Social and Governance (E.S.G.) risico's

Het fonds heeft bij het beleggingsbeleid aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Als onderdeel daarvan houdt het beleggingsbeleid rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (E.S.G-factoren). De risico's die zijn verbonden met deze E.S.G.-factoren worden betrokken in de risicomanagementcyclus van het fonds.

Strategische risico's

In 2021 heeft het fonds de risico's ESG en NPS als strategische risico's onderkend. Deze zijn opgenomen in de IRM-kwartaalrapportage van het fonds. Daarnaast zijn deze risico's eind 2021 uitgebreid onderzocht in een Eigen Risico Beoordeling. Voor 2022 zal de focus komen te liggen op de risico's vanuit het toekomsttraject van het fonds, waarbij een mogelijke overdracht van de rechten en kapitalen van het fonds onderzocht wordt. Begin 2022 worden de risico's voor dit traject inzichtelijk gemaakt waarna deze in de IRM-kwartaalrapportage zullen worden opgenomen.

Gevolgen COVID-19 voor de risico's

In 2021 was vanuit COVID-19 met name de beheersing van de operationele risico's van belang. Zo hebben het bestuur en het VO, net als in 2020, overwegend digitaal vergaderd. Dit gold uiteraard ook voor alle uitbestede diensten, waaronder de pensioenadministratie en het vermogensbeheer. Vanuit het risicobeheersysteem is extra aandacht besteed aan het periodiek toetsen van de continuïteitsplannen van de uitbestedingspartners. Mede hierdoor zijn er geen operationele issues ontstaan in de uitkering en administratie van het fonds aangaande COVID-19.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de abtn. De abtn is laatstelijk gewijzigd per 10 december 2021. Als algemene leidraad voor het uitvoeren van de beheertaken van het fonds geldt dat het fonds bij de operationele uitvoering zoveel mogelijk risicomijdend te werk moet gaan. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Door de invoering van de pensioenregeling 2015, waarbij de financiering plaatsvindt op basis van een CDC-regeling, is het premiebeleid niet langer een beleidsinstrument voor het bestuur, maar een gegeven. De beschikbare beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid;
- Toeslagbeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Beleid ten aanzien van uitbesteding.

De uitgangspunten rondom deze beleidsinstrumenten zijn gebaseerd op de risicobereidheid van het fonds welke in 2015 middels een risicoanalyse door het bestuur is onderzocht (zie paragraaf 'Algemeen').

Belangrijkste bevindingen hiervan zijn dat het principe van collectiviteit bij het fonds breed wordt onderschreven. Ook voor solidariteit is er in algemene zin draagvlak. Beleggen in aandelen door het fonds wordt begrepen. Een forse meerderheid van de deelnemers kan zich daarin vinden, waarbij ook waarde wordt gehecht aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Deelnemers van het fonds willen graag indexatie en hebben daar een neerwaarts risico voor over.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst, een rol.

ALM-studie

Het bestuur van het fonds voert in beginsel eens in de drie jaar een ALM-studie uit (ALM staat voor Asset Liability Management). Een verdere concretisering van de beleidsuitgangspunten is gebaseerd op de in 2021 uitgevoerde ALM-studie. In deze ALM-studie is de samenhang tussen de beleidsuitgangspunten rondom de premie, toeslag en de te voeren beleggingsstrategie getoetst. Dit heeft op hoofdlijnen geleid tot onderstaand beleid:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
Lager dan toeslagdrempel	0%
Tussen toeslagdrempel en ondergrens volledige toeslag	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan ondergrens volledige toeslag	100%

De ondergrens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid.

Vanwege de wettelijke toeslagdrempel van 110% mag in beginsel alleen toeslag worden verleend indien de beleidsdekkingsgraad boven de 110% ligt. Op grond van het feit dat het fonds zowel een uitkerings- als een zuivere premieovereenkomst uitvoert, heeft het fonds - in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden - bij DNB een ontheffing aangevraagd voor artikel 137 lid 2, onderdeel a PW, en daarmee van artikel 15, lid 2, Besluit FTK. Dat wil zeggen het hanteren van een gewogen ondergrens voor toekomstige toeslagverlening.

Het fonds heeft van DNB-toestemming om van een pro rata toepassing van de toeslagdrempel uit te gaan. Er wordt derhalve een gewogen ondergrens vastgesteld, waarbij voor het eigen beheer deel de 110%-grens wordt gehanteerd. Voor het deel dat betrekking heeft op de zuivere premieovereenkomst wordt de grens van de technische voorziening plus het minimaal vereist eigen vermogen gehanteerd. Ook de gewogen toeslagdrempel wordt jaarlijks vastgesteld.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

Het resulterende beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de uitgevoerde risicoanalyse en het premiebeleid en toeslagbeleid, een relatief laag risicoprofiel. Met behulp van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige toelichting gegeven worden hoe het fonds met de belangrijkste risico's omgaat zoals eerder gespecificeerd.

De financiële risico's die het fonds loopt in combinatie met het door het fonds gekozen beleid om deze risico's tegen te gaan zijn objectief meetbaar aan de hand van de hoogte van de vereiste dekkingsgraad.

Controle op het gevoerde beleid

Binnen het FTK dient continu gemonitord en gecommuniceerd te worden aan de deelnemers of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Invulling risicobeheerfunctie

In 2020 heeft de definitieve benoeming van de sleutelfunctiehouders plaatsgevonden. Dit geldt ook voor de risicobeheerfunctie. De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem. Daarnaast heeft de risicobeheerfunctie een initiërende en adviserende rol bij het vormgeven van het risicobeheer.

Het fonds heeft de risicobeheerfunctie (houder en vervuller) belegt bij bestuurslid de heer O. van den Hoven. De risicobeheerfunctie wordt hierbij ondersteund door de Risktool van AZL. Hiermee is het risicobeheer goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en besluitvormingsprocessen van het fonds. Vanaf 1 januari 2022 wordt de sleutelfunctiehouder ondersteund door een vervuller vanuit First Pensions, de heer E.T. Beckers.

Eigen Risico Beoordeling

Het fonds heeft eind 2021 de eerste Eigen Risico Beoordeling (ERB) uitgevoerd en hiervoor een ERB-rapportage opgesteld. In de ERB is uitgebreid aandacht gegeven aan de risico's vanuit ESG, zoals klimaatrisico's, het voldoen aan huidige en aankomende ESG wetgeving en aansluiting van het ESG beleid bij wensen van deelnemers. Daarnaast zijn ook andere actuele strategische risico's onderzocht, zoals het risico vanuit de sponsor, de effecten vanuit de nieuwe UFR methodiek, het nieuwe pensioenstelsel en de effecten vanuit COVID-19. Aan de hand van de ERB heeft het fonds verder zicht gekregen op de risico's waaraan het wordt blootgesteld en is tevens de effectiviteit van het risicobeheer en de beheersingsmaatregelen als doelmatig en adequaat beoordeeld.

Korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding voor de verplichtingen voor risico fonds wordt gemeten in termen van vereiste dekkingsgraad met een bijbehorende bandbreedte. Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Het fonds heeft de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 115% en 125%. Gedurende 2021 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid hieromtrent niet hoeven aan te passen.

Lange termijn risicohouding - uitkeringsovereenkomst

De lange termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende situaties gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Het bestuur heeft de volgende grenzen gedefinieerd.

1. De ondergrens voor het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het vereist eigen vermogen.
2. De ondergrens voor het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het eigen vermogen.
3. De maximale afwijking van het pensioenresultaat in slecht weer ten opzichte van het pensioenresultaat in de mediaan, startend vanuit de positie waarin het fonds beschikt over het eigen vermogen.

In de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt getoetst of het fonds voldoet aan de bij (2) en (3) genoemde grenzen. De in 2021 resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking. Middels de aanvangshaalbaarheidstoets is getoetst dat het premiebeleid realistisch en haalbaar is.

Beleggingen uit hoofde van DC-regeling

Het fonds heeft naast beleggingen voor risico fonds eveneens beleggingen voor risico deelnemer op de balans. Hierbij geldt dat de beschikbare premies vermeerderd met het behaalde beleggingsrendement op de pensioendatum aangewend worden voor de aankoop van ouderdomspensioen en/ of partnerpensioen en/ of wezenpensioen. Conform de Wet Verbeterde Premieregeling krijgt de (gewezen) deelnemer voorafgaande aan de pensioendatum de keuze voor beleggen ten behoeve van aankoop van een vaste, dan wel een variabele pensioenuitkering.

Het fonds heeft de individuele beleggingsadministratie van de premieregeling ondergebracht bij Nationale-Nederlanden Investment Partners (NN IP). In het kader van de invoering van de Pensioenwet en de hieruit voortvloeiende zorgplicht worden de premies belegd in leeftijdsgerelateerde life cycle mixen. Het bestuur heeft hierbij de default life cycle mixen vastgesteld, gericht op de aankoop van een vaste uitkering. De life cycles zijn dusdanig opgesteld dat naarmate de leeftijd van de deelnemers hoger wordt, de beleggings- en renterisico's telkens verder worden beperkt. Hoewel de beleggingen niet voor risico fonds zijn, monitort het bestuur continu de samenstelling van de life cycle mixen aan de hand van ontwikkelingen in de markt, wet- en regelgeving en performance. Het bestuur is van mening dat de gevoerde beleggingsmixen in de diverse life cycles de risicohouding van de populatie in de premieregelingen goed weerspiegelen.

Risicohouding – premieovereenkomst

Opbouwfase

Voor de opbouwfase van de premieovereenkomst heeft het fonds een risicohouding vastgesteld. De maximaal aanvaardbare afwijking betreft het verschil tussen het pensioen op de pensioendatum in een slecht weer scenario (5e percentiel) en de verwachte pensioenuitkomst op de pensioendatum in het mediane scenario (50e percentiel).

Leeftijdscohort rond leeftijd	Maximale aanvaardbare afwijking
35	70%
45	55%
55	35%
60	20%
65	10%

Uitkeringsfase

Het fonds biedt alleen een vastgesteld pensioen aan voor de deelnemers met een premieovereenkomst. Voor een variabel pensioen dienen de deelnemers dit elders aan te kopen. Het vastgestelde pensioen wordt uitgevoerd op basis van de collectieve beleggingsmix van het pensioenfonds, waarbij de pensioenen standaard meelopen met het toeslag- en kortingsbeleid van het pensioenfonds. Voor de uitkeringsfase wordt daarom aangesloten bij de risicohouding van de uitkeringsovereenkomst.

Het bestuur is van mening dat met bovengenoemd risicobeleid, het periodiek (laten) uitvoeren van een ALM-studie en haalbaarheidstoets alsmede overige periodieke rapportages ten behoeve van het monitoren van het fondsbeleid en de financiële positie, zorg wordt gedragen voor een integere bedrijfsvoering.

Beleggingen

Macro economische ontwikkelingen 2021

Door een gunstig samenspel van factoren ontstond gedurende 2021 in vele landen een bovengemiddelde economische groei. Cruciaal daarbij was de heropening van de economieën door de wereldwijde uitrol van vaccins tegen de in 2020 uitgebroken pandemie. Consumenten konden hierdoor het extra spaargeld dat vanaf het voorjaar van 2020 was opgebouwd weer uitgeven. De financiën van huishoudens zagen er ook zeer gezond uit en er was volop krediet beschikbaar. Daarnaast was de winstgevendheid van bedrijven sterk aangetrokken en was het vertrouwen van ondernemers bovengemiddeld. De expansieve stemming in het bedrijfsleven kwam ook tot uiting in een zeer sterke vraag naar arbeid, die vervolgens ook gunstig was voor de consumentenbestedingen en het vertrouwen. Centrale banken in de ontwikkelde wereld hielden ondertussen vast aan hun monetaire beleidssteun, terwijl overheden additioneel voor een stevige begrotingsimpuls zorgden. In de VS ontstond deze steun na de verkiezingswinst en de brede meerderheid van de Democraten.

Een aantal opkomende markten bleef echter nog duidelijk worstelen met de pandemie. De lage vaccinatiegraad is niet gunstig voor de groei. In het laatste kwartaal van het jaar kwamen daar nog het risico bij van een groeivertraging in China als gevolg van problemen bij vastgoedgigant Evergrande en stroomuitval.

Bij een krachtig herstel van de vraag bleef er door het virus evenwel sprake van aanbodbeperkingen. Dit laatste ontstond mede door de opkomst van de deltavariant van het coronavirus. De onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod voor verschillende goederen en diensten resulteerde vanaf de tweede helft van het jaar in een groeivertraging en had een opwaarts effect op vele prijzen. Vooral de energieprijzen stegen in 2021 sterk. Centrale bank zinspeelden vanaf het midden van het jaar op afbouw van de steunaankopen, bedoeld om de inflatieverwachtingen te beheersen.

Financiële markten 2021

In het eerste deel van 2021 omarmden beleggers het reflatiethema (hogere groei en inflatie onder invloed van een ondersteunend monetair en begrotingsbeleid) volledig. Economische steun, verbeterende macrocijfers, de uitrol van vaccins en sterke winstcijfers zorgden voor koersstijgingen op de aandelenmarkten. Ook cyclische grondstoffen profiteerden van deze trend. Vastgoed bleef door stijgende rentes achter bij aandelen. Ook structurele veranderingen, het door de pandemie toenemende thuiswerken en de groei van e-commerce, drukten op de prestaties van vastgoed.

De stijging van de rentes op staatsobligaties beperkte echter de rendementen op vastrentende waarden. Meer risicovolle obligaties deden het beter dan veilige staatsobligaties. Op de laatste categorie werden sterk negatieve rendementen behaald. Opkomende markten bleven achter bij de beleggingen in de ontwikkelde landen. Dit kwam onder meer omdat een aantal opkomende markten bleef worstelen met de pandemie.

Aan het einde van het jaar zwakte het reflatiethema duidelijk af door wat zwakkere macrocijfers, een hogere inflatie en een piek in de winstgroei. Dit zorgde vooral voor aandelen in grotere koersschommelingen.

Vooruitzichten macro en markten

De economie normaliseert zich naar verwachting verder in het komend jaar. Ondanks dat nieuwe strenge lockdowns in de meeste westerse landen onwaarschijnlijk zijn, kunnen verstoringen in de toeleveringsketen echter voor volatiliteit blijven zorgen. De

noodsteun door centrale banken wordt daarbij langzaam afgebouwd om een verdere stijging van de inflatie te beteugelen. Op de middellange termijn zal de duurzaamheid van het herstel afhangen van de virusontwikkelingen, het al dan niet tijdelijke karakter van de hoge inflatie, de bereidheid van beleidsmakers om accommoderend te blijven en het vrijkomen van extra spaargelden en private investeringen. Door een gebrek aan winstgevende alternatieven blijven beleggers risicovolle beleggingen omarmen en de markten opdrijven. In lijn met de te verwachten volatiele macro ontwikkelingen is enige terughoudendheid echter op zijn plaats.

Beleggingsbeleid

Algemeen

Het belegde vermogen van het fonds is in 2021 gestegen naar € 498,1 miljoen (dit is exclusief € 26,3 miljoen voor risico deelnemers).

De stijging van het belegde vermogen werd met name veroorzaakt door waardestijgingen (positief resultaat) van de beleggingen. Het vermogen is wereldwijd belegd in aandelen, vastrentende waarden en vastgoed.

De normgewichten voor de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën zijn niet gewijzigd ten opzichte van ultimo 2020. De normweging voor vastrentende waarden is in 2021 derhalve gehandhaafd op 60%; aandelen op 30% en vastgoed op 10%. Binnen de aandelenportefeuille bedraagt het normgewicht van Ontwikkelde markten en Opkomende markten respectievelijk 25% en 5%.

Ter beheersing van het risico van renteveranderingen voor de dekkingsgraad wordt een gedeelte van het renterisico afgedekt. Hiervoor maakt het fonds gebruik van zowel vastrentende beleggingen (obligaties) als rentederivaten (swaps). Met het gebruik van rentederivaten wordt tevens het curverisico afgedekt. Deze rentegevoelige beleggingen zijn opgenomen in een zogenaamde matching portefeuille, gericht op het beheersen van het renterisico van de verplichtingen van het fonds. Deze matching portefeuille bestaat uit staats(gerelateerde)leningen, bedrijfsobligaties en renteswaps. Met deze portefeuille wordt circa 50% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt.

Ter beheersing van het valutarisico belegt het pensioenfonds in aandelen Ontwikkelde markten via een beleggingsfonds waarbij het valutarisico binnen het fonds volledig wordt afgedekt. Het valutarisico van de beleggingen in aandelen Opkomende markten en beursgenoteerd vastgoed wordt niet afgedekt.

Het fonds voert een maatschappelijk verantwoord beleid ten aanzien van zijn beleggingen. Mede in dit kader heeft het pensioenfonds de aandelenbeleggingen in Ontwikkelde markten en Opkomende markten ondergebracht in beleggingsfondsen waarin een actief uitsluitingsbeleid wordt gevoerd op grond van uitgangspunten voor verantwoord beleggen.

Vastrentende waarden

De vastrentende portefeuille was ultimo boekjaar 2021 volledig belegd in euro's.

De vastrentende beleggingen zijn ondergebracht in twee deelportefeuilles. De deelportefeuille staatsleningen en renteswaps kent een normweging van 85% en de deelportefeuille bedrijfsobligaties kent een normweging van 15%.

Als gevolg van marktbevingen is binnen de deelportefeuille staatsleningen en renteswaps, de allocatie naar staatsleningen onderwogen geraakt. Gedurende 2021 is het gewicht hiervan een aantal malen onder de onderste bandbreedte geraakt. Door het uitvoeren van een rebalancing waarbij positieve marktwaarde van de renteswaps is gebruikt om in staatsleningen te investeren, zijn de posities weer binnen de bandbreedte gebracht.

Binnen de vastrentende waarden zijn de beleggingen geconcentreerd in de landen met een zogenaamde 'AAA of AA' kredietbeoordeling, namelijk in totaal circa 85%.

Aandelen

De aandelenportefeuille is onderverdeeld in beleggingen in Ontwikkelde markten en beleggingen in Opkomende landen. De beleggingen in beide portefeuilles zijn het gehele jaar ondergebracht in een passief beheerd fonds. De doelstelling van dit fonds is het zo goed mogelijk volgen van de benchmark, waarbij op grond van ESG factoren ondernemingen worden uitgesloten van de benchmark.

Gedurende het jaar is als gevolg van marktbewegingen het gewicht van aandelen boven de bovengrens gekomen. Dit is in lijn met het rebalancingbeleid teruggebracht.

De strategische norm aandelen ontwikkelde markten is 25% en de marktwaarde eind 2021 was 28,6%. Strategische norm aandelen opkomende markten was 5% en de marktwaarde eind 2021 was 4,8%.

Rendement

Het rendement van de beleggingen van het pensioenfonds over 2021 was 3,6 procent. In onderstaande tabel ziet u de rendementen van de verschillende onderdelen over 2021 ten opzichte van de representatieve benchmark. Tussen haakjes worden ook de verschillende benchmarks getoond.

Performancecijfers 2021 (in %)	portefeuille	benchmark
Matchingportefeuille (Rendement van de verplichtingen)	-8,99	-9,58
Aandelen Ontwikkelde markten (MSCI World hedged)	23,92	23,26
Aandelen Opkomende markten (MSCI Emerging Markets)	3,50	4,86
Vastgoed beursgenoteerd (FTSE EPRA)	36,41	35,67
Vastgoed niet beursgenoteerd (Fondsrendement)	12,30	12,30
Totaal rendement	3,63	2,23

Zowel voor aandelen Ontwikkelde markten als voor aandelen Opkomende markten geldt dat de portefeuilles passief worden beheerd. Afwijkingen van het rendement ten opzichte van de benchmark komen ondermeer door de ESG-uitsluitingen die zijn toegepast (ten opzichte van de algemene benchmark). Het terugvorderen van betaalde dividendbelasting speelt vooral binnen aandelen ontwikkelde markten en heeft een positief effect gehad. Ook de portefeuille van beursgenoteerd vastgoed heeft geprofiteerd van het terugvorderen van betaalde dividendbelasting, wat niet wordt meegenomen in de benchmark.

Oordeel certificerend actuaris

De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de toelichting van de jaarrekening. In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat de technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van het fonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen hoger is dan het vereist eigen vermogen.

Vooruitblik 2022

Pensioenregeling en opbouwpercentage 2022

Het bestuur heeft het pensioenreglement DC en CDC evenals de flex- en afkoopfactoren geactualiseerd en vastgesteld voor 2022. Daarbij kan op basis van de gemaakte afspraken in de uitvoeringsovereenkomst met de overeengekomen premie een opbouwpercentage van 1,37% voor het jaar 2022 worden gerealiseerd. In vervolg daarop is het opbouwpercentage voor 2022 vastgesteld op deze 1,37%.

Governance

Mevrouw N. van den Berg is op voordracht van de werkgever herbenoemd als bestuurslid namens de werkgever voor een derde en daarmee laatste zittingsperiode.

De heer M.J.J. van Rijswijk is per 1 februari 2022 afgetreden als lid (tevens voorzitter) van het verantwoordingsorgaan namens de werkgever. Het bestuur heeft de werkgever verzocht om spoedig een opvolger voor te dragen.

Vervolg toekomstverkenning

Het fonds heeft een uitvoeringsovereenkomst met de werkgever welke afloopt op 31 december 2022. Inmiddels is overeenstemming bereikt over een tweejarige (met een optie tot breakout na een jaar) verlenging van deze uitvoeringsovereenkomst zodat deze op 31 december 2024 afloopt. Het fonds monitort de toekomstbestendigheid van het fonds aan de hand van de door DNB opgestelde criteria. Het bestuur heeft de toekomstverkenning in 2022 voortgezet en hanteert daartoe een Verantwoordingsdocument toekomstdiscussie waarin relevante overwegingen en bevindingen doorlopend worden vastgelegd. Ook het VO is hierbij betrokken. Belangrijk in dit kader zijn ook de mogelijkheden en gevolgen in het kader van het nieuwe pensioenstelsel.

Het nieuwe Pensioenstelsel

De ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenstelsel en de komst van de bijbehorende nieuwe regelgeving volgt het bestuur nauwgezet. Het bestuur heeft daarbij ook de betrokken belangen nadrukkelijk onder de aandacht gebracht van de sociale partners.

Statuten 2022

Het bestuur heeft in 2021 besloten tot een statutenwijziging (update). Deze wijziging is begin 2022 definitief vastgesteld door het bestuur. In februari 2022 zijn de geactualiseerde statuten notarieel verleden.

Gevolgen inval Oekraïne

Het bestuur ziet in de oorlog in de Oekraïne een situatie die ingrijpende gevolgen kan hebben op uiteenlopende terreinen. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft daarnaast ook gevolgen voor de economie en de financiële markten. De oorlog en de daardoor opgelegde sancties aan Rusland hebben directe gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en hebben voor een toenemende inflatie gezorgd. Op dit moment zijn er naast de inflatie nog geen directe gevolgen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden of het fonds. Het fonds belegde zeer beperkt in Rusland c.q. Oekraïne. Ook heeft het fonds geen pensioengerechtigden die wonen in deze landen en er vinden geen betalingen plaats naar banken uit landen die op grond van de sanctiewetgeving van het SWIFT-betalingsverkeer zijn uitgesloten. De PUO van het fonds monitort de lijst met sancties en zowel het fonds als de PUO houdt de ontwikkelingen rondom de sanctiewetgeving bij.

Vastgesteld te Utrecht, 22 juni 2022.

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Astellas

voorzitter
D.J. Vis

secretaris
N. van den Berg

bestuurslid
F. C.M. Amsing

bestuurslid
O.O. van den Hoven

bestuurslid
G.A. Roders

Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan (VO) is in 2008 ingesteld. Conform artikel 115a van de pensioenwet heeft het verantwoordingsorgaan een aantal taken en bevoegdheden, zoals vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan dat op de website van het pensioenfonds kan worden geraadpleegd.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden: een lid als vertegenwoordiger van de werkgever, een lid als vertegenwoordiger van de deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Deelnemers en pensioengerechtigden kiezen uit kandidaten uit hun midden.

De leden worden telkens voor een periode van drie jaar benoemd, waarbij het schema van benoeming zodanig is dat er in principe elk jaar hooguit één "nieuw" lid deel uit maakt van het orgaan.

Het VO heeft de bevoegdheid en de taak om te oordelen over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het VO het recht advies uit te brengen over een aantal onderwerpen, waaronder de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht alsmede het vaststellen en wijzigen van het communicatiebeleid.

Het VO maakt naar behoefte gebruik van mogelijkheden om kennis en vaardigheden te verwerven die van nut zijn voor haar functioneren, onder andere door het bijwonen van relevante symposia en seminars.

Alle leden van het VO hebben de pensioenopleiding tot geschiktheidsniveau A afgerond. Dit is overeenkomstig de ambitie van het VO.

Het VO bestond per 1 januari 2021 uit de volgende personen: De heer M.J.J. van Rijswijk (namens de werkgever), voorzitter, de heer A.S. de Wit, (namens de gepensioneerden), secretaris en de heer B. ter Schure (namens de deelnemers), lid.

Omdat er vanuit de gepensioneerden zich verder geen kandidaten hadden gemeld werd heer A.S. de Wit, die zich wel herkiesbaar had gesteld, per 1 januari 2021 door het bestuur herbenoemd in het VO voor een periode van 3 jaar.

In Q4 2021 gaf de heer van Rijswijk aan de onderneming te zullen gaan verlaten per 1 februari 2022. Effectief betekende dit dat hij zijn VO werkzaamheden aan het einde van 2021 beëindigde en dat bij het ingaan van het jaar 2022 het VO nog uit 2 leden bestond.

Aan het PF bestuur is vanuit het VO het verzoek gedaan om aan de werkgever te vragen om op zo kort mogelijke termijn te zorgen voor kandidaten voor adequate vervanging voor de heer van Rijswijk als lid van het VO met inachtneming van de daarvoor geldende regels en diversiteitsuitgangspunten. Dit teneinde in 2022 met een volledig VO te kunnen functioneren.

Activiteiten

Het verantwoordingsorgaan is in 2021 vier keer in vergadering bijeengekomen, waarvan 2 keer fysiek en 2 keer on-line (als gevolg van de Covid- 19 beperkingen). Daarnaast was er regelmatig (e-mail en telefonisch) contact tussen de leden . In 2021 heeft 8 keer een gezamenlijke vergadering plaatsgevonden tussen het bestuur en het verantwoordingsorgaan, waarvan 6 on-line en 2 fysiek (inclusief adviseurs) en waarvan 1 keer gezamenlijk met de visitatiecommissie.

In 2021 werd door het verantwoordingsorgaan een 4-tal bijeenkomsten bezocht georganiseerd door de Pensioenfederatie, waar onderwerpen werden behandeld die een waardevolle aanvulling vormden op het kennisniveau van leden van verantwoordingsorganen.

Over het jaarverslag 2021 heeft het verantwoordingsorgaan in mei 2021 met het bestuur vergaderd waarbij het jaarverslag werd besproken met de externe accountant en de externe certificerend actuaaris.

Er zijn door het verantwoordingsorgaan, op verzoek van het bestuur, in 2021 (positieve) adviezen uitgebracht over de volgende voorstellen:

- Gewijzigde communicatieplan 2022;
- Aanpassingen/ wijziging Reglement VO;
- Samenstelling intern toezicht bij het PF Astellas;
- Actualisatie van het beloningsbeleid van het PF Astellas.

Het verantwoordingsorgaan heeft zich in 2021 vooral ingespannen om gedetailleerd inzicht te verkrijgen in de beoogde invoering van het nieuwe pensioenstelsel en de mogelijke scenario's die daaruit voor het pensioenfonds kunnen voortvloeien. Dit los van alle andere actuele pensioen ontwikkelingen die zich als altijd voordoen met de daarbij behorende risico afwegingen en beleidsoverwegingen en de keuzes die het bestuur daarbij maakt. Het nieuwe pensioenstelsel zoals dat op hoofdlijnen is overeengekomen in de Stichting van de Arbeid speelt echter thans een centrale rol. Het VO realiseert zich dat dit ook in de komende jaren zo zal blijven en een forse uitdaging zal blijken te zijn, zowel voor het bestuur als het VO. De samenwerking met het bestuur zal derhalve essentieel zijn. Het verkrijgen van zoveel mogelijk informatie over dit nieuwe stelsel, alsmede de uitwerking hiervan en de gevolgen in de praktijk zullen een belangrijk onderdeel vormen van de activiteiten van het VO in de nabije toekomst.

Net als in 2020 heeft het verantwoordingsorgaan de ontwikkelingen rond de vaststelling van de nieuwe pensioenpremie in het kader van de CDC-regeling en de gevolgen daarvan door sociale partners per 1 januari 2021 in relatie met het beoogde pensioenopbouw percentage nauwlettend gevolgd en bediscussieerd.

Het VO heeft het bestuur daar waar mogelijk en nodig zoveel mogelijk ondersteund bij haar pogingen de uitvoeringsovereenkomst tijdig te doen verlengen; dit in het kader van het scheppen van duidelijkheid met betrekking tot de verlenging van de pensioencontracten en zeker ook met het oog op het nieuwe pensioenstelsel.

Hoewel het bestuur geen directe partij is in deze overeenkomst is het desondanks relevant zich te verzekeren van de uitvoerbaarheid van de pensioenafspraken tussen sociale partners.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan heeft zich door zijn diverse activiteiten en de informatievoorziening vanuit het bestuur goed inzicht verschaft in het functioneren van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan is zeer tevreden over de samenwerking met het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het verantwoordingsorgaan communiceert, het verantwoordingsorgaan betreft in haar besluitvorming en met het verantwoordingsorgaan als partner omgaat.

Het verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur zich op deskundige wijze heeft ingezet en gehandeld gedurende het verslagjaar 2021 en daarbij een evenwichtig en consistent beleid heeft gevoerd waarbij de belangen van alle betrokkenen afdoende afgewogen zijn. Het verantwoordingsorgaan is voorts van mening dat het bestuur de normen uit de Code Pensioenfonds, waar van toepassing, naleeft.

Leiden, 21 mei 2022

De leden van het verantwoordingsorgaan,

A.S. de Wit
Voorzitter a/i

B. ter Schure
lid

Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor zijn positieve oordeel waarbij het verantwoordingsorgaan tevens heeft aangegeven dat het bestuur op deskundige wijze heeft gehandeld, een evenwichtig en consistent beleid heeft gevoerd, de belangen van alle betrokkenen afdoende heeft afgewogen en de toepasselijke normen van de Code Pensioenfonds naleeft.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor de grote betrokkenheid, inzet en constructief kritische houding in zijn adviezen aan het bestuur en tijdens de gezamenlijke bijeenkomsten gedurende het verslagjaar.

Visitatiecommissie

Samenvatting Bevindingen Visitatie 2021

1. Inleiding

Het bestuur van de stichting Pensioenfonds Astellas (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (hierna: VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het Fonds, de opdracht gegeven in het kader van een driejaarlijkse cyclus van visitaties tot de uitvoering van een vervolg visitatie bij het Fonds.

De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfonds naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de 23 maart 2022 beschikbare informatie over het verslagjaar 2021.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig is en op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Het bestuur is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. De documentatie is op orde en in de bestuurscyclus zijn de relevante onderwerpen zoals evenwichtige belangenafweging en risicobeheersing opgenomen. De VC heeft ook kunnen vaststellen dat de inbedding van de taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctiehouders in de organisatie van het Fonds een toegevoegde waarde heeft. Er is een goede relatie tussen het bestuur en het VO. In 2021 is wederom sprake geweest van een bestendige gedragslijn. Bij de onderhavige visitatie heeft de VC nog een aantal niet-materiele bevindingen.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC voldoende onderbouwd. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is naar de mening van de VC toereikend. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2021 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functio- neren VC	Algemeen en follow- up	Govern- ance	Geslacht- heid	Beleg- gingen	Risico's	Communi- catie
Vertrouwen waarmaken		2,5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op het hoofdthema's diversiteit en de belangrijkste aanbevelingen van de VC zien op het hoofdthema kwaliteit nastreven. Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

De follow-up van eerder door de VC gedane aanbevelingen verloopt via een gestructureerde aanpak via de actielijst van het bestuur. De aanbevelingen en de wijze van opvolging zijn onderdeel van het overleg met het VO.

b. Algemene gang van zaken

In 2021 heeft de discussie binnen het Fonds met betrekking tot de toekomst van het Fonds in relatie met de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel centraal gestaan. De VC is positief over de wijze waarop het Fonds invulling heeft gegeven aan de discussie. Het Fonds wordt daarbij ondersteund door een ter zake deskundige externe adviseur. Er is steeds sprake van een kwalitatieve en -indien mogelijk- kwantitatieve onderbouwing van de standpunten. De sociale partners worden intensief bij de discussies betrokken.

Meer in algemene zin volgt het Fonds de wettelijke ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen daarvan voor het Fonds. De diverse rapportages geven het Fonds een goed inzicht in de ontwikkelingen in de financiële positie van het Fonds en de oorzaken daarvan. Eind 2021 heeft het Fonds alleen nog maar een tekort ten opzichte van het Vereist Eigen Vermogen. Hiervoor is een door DNB goedgekeurd herstelplan vastgesteld. Herstel binnen de wettelijke termijnen is mogelijk. De documentatie van het Fonds wordt periodiek actueel gehouden en is op orde. De naleving van de Code Pensioenfondsen is toereikend.

c. Governance

Het Fonds kenmerkt zich qua governance-structuur door het ontbreken van een adviescommissiestructuur. Het Fonds heeft daarvoor een aantal aanvullende maatregelen genomen. De VC heeft kunnen vaststellen dat het ontbreken van adviescommissies niet ten koste gaat van de kwaliteit van de besluitvorming. Daarbij is duidelijk sprake van een evenwichtige belangenafweging. Binnen het Fonds zijn afdoende maatregelen genomen om op adequate wijze een beheerste en integere bedrijfsvoering in te vullen. Het Fonds is voornemens om de risico's van een beheerste en integere bedrijfsvoering nog eens ten principale aan de orde te stellen om daarmee het gehele proces van risicobeheersing te actualiseren. De relatie met het Verantwoordingsorgaan is goed mede op basis van een toereikende informatieverschaffing door het bestuur. Het Fonds is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten.

d. Geschiktheid

De deskundigheid/geschiktheid van de fondsorganen is van een goed en toereikend niveau. Er is continu aandacht voor het op een hoger plan brengen van de aanwezige deskundigheid middels individuele en collectieve bijscholing. Nieuwe ontwikkelingen, zoals het nieuwe pensioenstelsel, worden daarbij meegenomen. Het VO wordt daarbij betrokken. Waar nodig wordt ook externe ondersteuning ingeroepen. Vanwege de bestaande governancestructuur blijft het tijdsbeslag van de leden van het bestuur en met name het Dagelijks Bestuur een belangrijk aandachtspunt mede in verband met de toekomstdiscussie en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De VC heeft daarbij nog een aanbeveling gedaan.

e. Beleggingen

Het beleggingsproces wordt binnen de bestaande governancestructuur van het Fonds op toereikende wijze uitgevoerd. Het Dagelijks Bestuur heeft daarbij ten behoeve van behandeling in het volledige bestuur een ondersteunende en adviserende rol. De VC heeft kunnen vaststellen dat beleidswijzigingen op een zorgvuldige manier tot stand komen in overeenstemming met de vastgestelde missie, visie en strategie. Het Fonds heeft in 2021 het beleid met betrekking tot het maatschappelijk verantwoord beleggen aangescherpt. De resultaten van een onder deelnemers gehouden enquête zijn daarbij meegenomen. Naar aanleiding van de resultaten van een recent gehouden ALM-studie heeft het Fonds -mede in het licht van de komst van het nieuwe pensioenstelsel besloten het beleggingsbeleid vooralsnog niet te wijzigen. Er is sprake van een periodieke evaluatie van de externe dienstverleners. De rapportagestructuur is toereikend voor een eigen oordeelsvorming.

f. Risico's

In de ABTN is het proces van beheersing van de financiële en niet-financiële risico's voldoende beschreven. Risicobeheersing is ook onderdeel van de bestuurscyclus. De sleutelfuncties zijn volledig ingevuld en de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden zijn van toegevoegde waarde voor het Integrale Risico Management. Nieuwe ontwikkelingen in de risico's worden tijdig gesignaleerd en doorlopend wordt de effectiviteit van de genomen beheersingsmaatregelen beoordeeld. Er is in voldoende mate sprake van de beheersing van de integriteitsrisico's. De compliance functie wordt daarbij breed ingevuld.

g. Communicatie

De opzet van de communicatie is van structurele aard en van een breed niveau. Actuele onderwerpen worden in de communicatie meegenomen. Er worden voldoende beschikbare communicatiemiddelen ingezet. De informatie aan individuen is toereikend en voldoet aan de wettelijke normen. De website is actueel, breed opgezet en toegankelijk. Het Fonds heeft in een deelnemers-enquête de ervaringen van de deelnemers met betrekking tot de informatieverstrekking getoetst. De resultaten daarvan zullen in het communicatiebeleid worden meegenomen.

De visitatiecommissie

Herma Polee

Frank Rijksen

John Ruben (voorzitter)

Reactie van het bestuur op bevindingen visitatiecommissie

Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor het gedegen onderzoek van de visitatiecommissie evenals haar bevindingen en aanbevelingen in het visitatierapport 2021. Het samenvattend oordeel van de visitatiecommissie is positief. Het bestuur heeft van het rapport en oordeel van de visitatiecommissie met belangstelling en genoeg kennis genomen. Het bestuur neemt de aanbevelingen ter harte en zal deze opnemen en opvolgen via zijn reguliere actielijst. De samenwerking met de visitatiecommissie heeft het bestuur als constructief, open en plezierig ervaren en dankt de visitatiecommissie daarvoor.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo, in duizenden euro)

Activa	2021	2020
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoed beleggingen	57.158	44.360
Zakelijke waarden	168.007	150.537
Vastrentende waarden	271.857	259.962
Derivaten	9.930	22.034
	506.952	476.893
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Zakelijke waarden	11.465	11.033
Vastrentende waarden	14.669	14.518
Overige beleggingen	168	162
	26.302	25.713
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [3]	2.821	2.720
Vorderingen en overlopende activa [4]	4.096	5.254
Liquide middelen [5]	3.114	944
Totaal activa	543.285	511.524

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva

Reserves

Algemene reserve [6]

Beleggingsreserve [7]

Bestemmingsreserve premiedepot [8]

2021

2020

2.408

-51.675

71.343

74.052

0

526

73.751

22.903

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [9]

433.057

459.485

Voorzieningen voor risico deelnemers [10]

26.302

25.713

Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]

10.175

3.423

Totaal passiva

543.285

511.524

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2021	2020
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [12]		
Directe beleggingsopbrengsten	8.395	9.620
Indirecte beleggingsopbrengsten	9.529	38.109
Kosten van vermogensbeheer	-1.072	-974
	16.852	46.755
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [13]	2.078	2.637
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	13.877	13.728
Saldo van aanspraken en verplichtingen [15]	353	-446
Pensioenuitkeringen [16]	-6.778	-6.253
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [17]		
Toevoeging pensioenopbouw	-13.860	-12.870
Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	2.507	1.329
Onttrekking voor uitkeringen	6.779	6.258
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	244	225
Wijziging marktrente	37.070	-61.609
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.972	-2.938
Overige mutaties	-225	132
Wijziging UFR-methodiek	-4.115	0
Wijziging AG Prognosestafel	0	10.044
Wijziging Ervaringssterfte	0	309
	26.428	-59.120

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2021	2020
Mutatie vordering herverzekeringsdeel technische voorzieningen [18]	101	-336
Mutatie voorziening pensioensverplichtingen voor risico deelnemers [19]	-589	918
Herverzekering [20]	-633	-165
Pensioenuitvoeringskosten [21]	-849	-758
Overige baten en lasten [22]	8	0
Saldo van baten en lasten	50.848	-3.040
Bestemming van het saldo		
Beleggingsreserve ¹⁾	-2.709	9.321
Algemene reserve	54.083	-12.887
Bestemmingsrekening premiedepot	-526	526
	50.848	-3.040

1) De beleggingsreserve is gelijk aan het vereist eigen vermogen dat conform DNB aangehouden dient te worden.

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2021	2020
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premieontvangsten van werkgevers en werknemers	15.003	12.605
Uitkeringen uit herverzekering	454	321
Overgenomen verplichtingen	703	-239
Overige	38	429
	16.198	13.116
Uitgaven		
Uitbetaalde pensioenen	-6.770	-6.243
Overgedragen verplichtingen	-350	-205
Premies herverzekering	-857	-576
Pensioenuitvoeringskosten	-923	-719
	-8.900	-7.743
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	8.227	9.654
Verkopen en aflossingen beleggingen	54.637	52.551
	62.864	62.205
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-66.921	-66.667
Kosten van vermogensbeheer	-1.071	-974
	-67.992	-67.641
Mutatie liquide middelen	2.170	-63
Saldo liquide middelen 1 januari	944	1.007
Saldo liquide middelen 31 december	3.114	944

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het doel van Stichting Pensioenfonds Astellas, statutair gevestigd te Leiden (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de volgende aangesloten ondernemingen: Astellas B.V. en Astellas Pharma Europe B.V. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2021, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2021. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Toepassing richtlijnen volgens de overeenstemmingsverklaring

Stichting Pensioenfonds Astellas heeft bij de samenstelling van dit jaarverslag de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en BW2 Titel 9 toegepast. De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Schattingswijzigingen 2021

In 2021 hebben geen schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Schattingswijzigingen 2020

Prognosetafel

In 2020 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2020, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 10.044 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook heeft het fonds ultimo 2020 besloten om over te gaan op een andere ervaringssterfte. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 309 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans

opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Waardering

Vastgoed beleggingen

De beursgenoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. Hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor participaties in hypotheekfondsen is dit de berekende intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert. Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen, behorende bij het risicoprofiel van de leningen. Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. Derivaten met een negatieve waarde worden op de passivazijde van de balans opgenomen.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het fonds worden aangehouden.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als kapitaalcontracten worden gewaardeerd voor de waarde van het verzekerde risico op basis van de grondslagen van het contract. Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar (afslag voor kredietrisico).

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is berekend conform de FTK-methodiek (wortelformule DNB).

Bestemmingsreserve premiedepot

Vanaf 1 januari 2015 geldt een nieuwe pensioenregeling (CDC-regeling). In het kader van de nieuwe CDC-regeling is in 2015 een premiedepot gevormd. De dotatie aan het premiedepot is gebaseerd op de ex-ante premieberekening. In het geval van een premietekort wordt eerst het premiedepot aangewend, indien dit niet toereikend is wordt het opbouwpercentage in enig jaar gekort. Het premiedepot is een zogenaamde bestemmingsreserve en telt daarom niet mee bij de berekening van de dekkingsgraad.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

Bij het waarderen van de verplichtingen is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur van 31 december 2021 gehanteerd. In deze rentetermijnstructuur is voor de looptijden vanaf 20 jaar gebruik gemaakt van de zogenaamde UFR-methode.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt tevens rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Sterfte

Volgens de Prognosetafel AG 2020 (zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap).

Ervaringssterfte

Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van de fonds specifieke Willis Towers Watson 2020 ervaringssterfte.

Intrest

Conform de rentetermijnstructuur van de nominale marktrente per 31 december 2021 zoals gepubliceerd door DNB.

Gehuwdheid

Tot de pensioenleeftijd op basis van het onbepaalde partnersysteem (partnerfrequenties op basis van CBS 2013 data) en na de pensioenleeftijd op basis van het bepaalde partnersysteem. Op de pensioenleeftijd is de partnerfrequentie gelijk aan 100%.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op drie jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

Voor kosten wordt een opslag gehanteerd van 3,6% (2020: 3,6%).

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Op de activazijde van de balans is ultimo 2021 een vordering op de herverzekeraar opgenomen ter grootte van 2.821 (ultimo 2020: 2.720). Dit betreft de contante waarde van de vanuit de verzekeraar te ontvangen uitkeringen inzake arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) en premievrijstelling bij invaliditeit (PVI-rentes).

Voorzieningen voor risico deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Deze voorziening bestaat uit de door de werkgever in het kader van de beschikbare premieregeling (hoofdstuk 3 van het Pensioenreglement 2006) ten behoeve van de deelnemers gedane storting (beschikbare premiebijdragen). Eind augustus 2018 zijn de beleggingen voor deze voorziening overgegaan naar NNIP Mijn pensioen. Het rendement van de beleggingsfondsen wordt aan de voorziening toegevoegd dan wel onttrokken.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden zoveel mogelijk aan het jaar waarop ze betrekking hebben toegerekend.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten.

De interesten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde koersverschillen bij verkopen van aandelen, leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- gerealiseerde koersverschillen bij (af)lossingen van leningen op schuldbekentenis en obligaties;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- gerealiseerde koersverschillen bij optie- en futuretransacties;
- valutaverschillen met betrekking tot obligaties, deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties;
- niet-gerealiseerde koersverschillen inzake aandelen, leningen op schuldbekentenis en obligaties.

Bestemming saldo

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt ultimo boekjaar gedoteerd of onttrokken aan de beleggingsreserve conform de grondslagen. Het daarna resterende saldo wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het kasstroomoverzicht is een weergave van de daadwerkelijke geldstroom van 1 januari tot en met 31 december.

Toelichting op de balans per 31 december
(in duizenden euro)

Activa

[1] Verloop van de beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Vastgoed beleggingen						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	44.360	1.626	-10	-2	11.184	57.158
	44.360	1.626	-10	-2	11.184	57.158
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	150.537	350	-12.270	2.391	26.999	168.007
	150.537	350	-12.270	2.391	26.999	168.007
Vastrentende waarden						
Obligaties	218.341	60.699	-37.292	-1.880	-13.151	226.717
Vastrentende beleggingsfondsen	41.621	4.245	0	0	-726	45.140
	259.962	64.944	-37.292	-1.880	-13.877	271.857
Derivaten						
Swaps	19.424	0	-3.037	3.037	-18.323	1.101
	19.424	0	-3.037	3.037	-18.323	1.101
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	474.283	66.920	-52.609	3.546	5.983	498.123
Derivaten opgenomen onder kortlopende schulden en overige passiva	2.610					8.829
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	476.893					506.952

De beleggingen bevatten geen beleggingen in de premiebijdragende ondernemingen. Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er is geen sprake van security lending.

Aansluiting beleggingen voor risico fonds, vóór en na toepassing look through (t.b.v. de Risicoparaagraaf):

Categorie	Stand ultimo 2021	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Toepassing Look Through	Stand risico paraagraaf 2021
Onroerende zaken	57.158	0	0	4.703	61.861
Zakelijke waarden	168.007	0	0	-7.625	160.382
Vastrentende waarden	271.857	0	3.582	-1.160	274.279
Derivaten	1.101	0	217	574	1.892
Private Equity	0	0	0	92	92
Overige beleggingen	0	467	109	3.416	3.992
Totaal	498.123	467	3.908	0	502.498

Categorie	Stand ultimo 2020	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Toepassing Look Through	Stand risico paraagraaf 2020
Onroerende zaken	44.360	0	0	6.322	50.682
Zakelijke waarden	150.537	0	0	-7.974	142.563
Vastrentende waarden	259.962	0	3.593	-24	263.531
Derivaten	19.424	0	264	1.732	21.420
Overige beleggingen	0	131	47	-56	122
Totaal	474.283	131	3.904	0	478.318

Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2021 (op basis van look through)

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties en afgeleide berekeningen van een marktnotering. Onafhankelijke taxaties worden niet toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed. Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen	47.777	14.084	0	0	61.861
Aandelen	160.375	7	0	0	160.382
Vastrentende waarden	274.279	0	0	0	274.279
Derivaten	-18	856	1.054	0	1.892
Private Equity Fondsen	0	0	92	0	92
Overige beleggingen	3.992	0	0	0	3.992
Totaal belegd vermogen	486.405	14.947	1.146	0	502.498

Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2020 (op basis van look through)

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2020
Vastgoedbeleggingen	37.864	12.818	0	0	50.682
Aandelen	142.563	0	0	0	142.563
Vastrentende waarden	263.531	0	0	0	263.531
Derivaten	0	0	21.420	0	21.420
Overige beleggingen	122	0	0	0	122
Totaal belegd vermogen	444.080	12.818	21.420	0	478.318

Collateral

Voor de beheersing van het rente- en valutarisico maakt het pensioenfonds onder andere gebruik van niet-beursgenoteerde derivaten. Deze derivaten worden afgesloten met een of meerdere tegenpartijen. Ter bescherming tegen het niet nakomen van de overeengekomen afspraken zijn ISDA overeenkomsten afgesloten met (potentiele) tegenpartijen. Daarin wordt onder meer geregeld in welke gevallen onderpand ter beschikking moet worden gesteld (en van welke kwaliteit). Ultimo 2021 had het pensioenfonds onderpand verstrekt ter waarde van -€ 4,311 miljoen aan zes tegenpartijen, Deutsche Bank -€ 3,723 miljoen, JP Morgan -€ 0,169 miljoen, Citigroup GML -€ 0,336 miljoen en HSBC Bank -€ 0,539 miljoen en Natwest Markets -€ 2,798. Het pensioenfonds had een onderpand ontvangen van Rabobank ter waarde van € 5,953 miljoen.

Tegenpartij	Ontvangen collateral	Marktwaaarde Collateral
ABN AMRO	Nederlandse staat	30
Citigroup GML	Nederlandse staat	336
Deutsche Bank	Franse staat	3.723
HSCB Bank	Franse staat	539
JP Morgan	Duitse staat	169
Natwest Markets	Franse staat	2.798
Rabobank	Nederlandse staat	-5.953
Totaal		1.642

[2] Verloop van de beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen/ verstrek- kingen	Verkopen/ lossingen	(Niet) gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Zakelijke waarden					
Aandelenfondsen	11.033	1	-1.965	2.396	11.465
Vastrentende waarden					
Obligatiefondsen	14.518	2.119	-1.654	-314	14.669
Overige beleggingen					
Money Market	162	3.649	-3.678	35	168
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	25.713	5.769	-7.297	2.117	26.302

De beleggingen voor risico deelnemers worden in de regel gewaardeerd tegen de transactiepreizen die de vermogensbeheerder ontvangt in de maandoverzichten van de Transfer Agents's/Broker. Deze transactiepreizen komen in de regel overeen met de preizen van de uitgevoerde orders op die dag. Indien de prijs niet wordt opgegeven, wordt de transactieprijs uit beleggingsadministratie van NNIP Beleggersgiro BV gehanteerd. Als die niet beschikbaar is, wordt de koers gehanteerd van de data vendor, Morningstar.

	2021	2020
[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	2.720	3.056
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	101	-336
Stand per 31 december	2.821	2.720
[4] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
Vastrentende waarden	3.582	3.593
Derivaten	380	264
Overige beleggingen	109	47
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	4.071	3.904
Overige vorderingen		
Aangesloten ondernemingen (premie-afrekening)	0	1.124
Verzekeringsmaatschappijen	0	170
Nog te ontvangen inkoopsommen	25	56
Subtotaal overige vorderingen	25	1.350
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.096	5.254
De vorderingen en overlopende activa hebben een kortlopend karakter.		
[5] Liquide middelen		
Kas Bank N.V. Depotbank	467	131
ING Bank N.V. ¹⁾	2.647	813
	3.114	944
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		

1) Met een kredietlimiet van 300.

Passiva	2021		2020	
Reserves				
[6] Algemene reserve				
Stand 1 januari	-51.675		-38.788	
Uit bestemming saldo	54.083		-12.887	
Stand 31 december	2.408		-51.675	
[7] Beleggingsreserve				
Stand 1 januari	74.052		64.731	
Uit bestemming saldo	-2.709		9.321	
Stand 31 december	71.343		74.052	
[8] Bestemmingsreserve				
Stand 1 januari	526		0	
Uit bestemming saldo	-526		526	
Stand 31 december	0		526	
Totaal eigen vermogen	73.751		22.377	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	18.198	4,0%	19.304	4,0%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	71.343	15,5%	74.502	15,3%
De dekkingsgraad is		116,1%		104,6%
De beleidsdekkingsgraad is		110,9%		99,9%
Het pensioenvermogen bedraagt	533.110		507.575	
De dekkingsgraad is vastgesteld als het pensioenvermogen gedeeld door de totale technische voorzieningen. Het pensioenvermogen betreft het totaal van de reserves (exclusief de bestemde reserve premiedepot) + de totale technische voorzieningen. Vanaf boekjaar 2015 worden in deze totale technische voorzieningen naast de voorziening voor risico fonds óók de voorziening voor risico deelnemers meegenomen. De berekening is als volgt: $(2.408 + 71.343 + 433.057 + 26.302) / (433.057 + 26.302) \times 100\% = 116,1\%.$				

	2021	2020
Technische voorzieningen		
[9] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand 1 januari	459.485	400.365
Mutaties:		
– Toevoeging pensioenopbouw	13.860	12.870
– Toevoeging indexering en overige toeslagen	0	0
– Rentetoevoeging	-2.507	-1.329
– Onttrekking voor uitkeringen	-6.779	-6.258
– Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-244	-225
– Wijziging marktrente	-37.070	61.609
– Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.972	2.938
– Overige mutaties ¹⁾	225	-132
– Wijziging UFR-methodiek ²⁾	4.115	0
– Wijziging AG Prognosestafel	0	-10.044
– Wijziging Ervaringssterfte	0	-309
Stand 31 december	433.057	459.485
De voorziening pensioenverplichtingen, zijnde de contante waarde van de toekomstige pensioenbetalingen waartoe het fonds zich heeft verplicht, kan als volgt worden gespecificeerd:		
– Actieven	153.261	165.344
– Arbeidsongeschikten	9.704	9.632
– Premievrijen	149.225	163.728
– Ingegane pensioenaanspraken	120.867	120.781
Totaal	433.057	459.485

1) De overige mutaties betreffen grotendeels wijzigingen in de TV als gevolg van sterfte. Daarnaast bevat deze post resultaten op flexibilisering bij pensionering, resultaten op invalidering en zijn hier correcties in meegenomen.

2) Betreft het effect van de stap per 1 januari 2021.

	2021	2020
[10] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Voorziening pensioensparen		
Stand 1 januari	25.713	26.631
Onttrekkingen:		
– Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten en kosten	-1.311	-3.555
– Onttrekkingen t.b.v. uitgaande waardeoverdrachten	-179	0
Rendement:		
– Rendement huidig boekjaar	2.078	2.637
Stortingen:		
– Correctiemutaties	1	0
Totaal voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	26.302	25.713
Totaal technische voorzieningen	459.359	485.198
[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Negatieve derivatenposities	8.829	2.610
Derivaten overlopende interest	163	2
Actuaris	87	45
Accountant	24	23
Administrateur	119	77
NNIP vermogenbeheer	721	345
Verzekeringsmaatschappijen	60	0
Loonheffingen en sociale lasten	159	150
Nog door te storten bedragen	0	101
Nog te muteren inkoopsommen en waardeoverdrachten	3	57
Overige	10	13
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	10.175	3.423
De negatieve derivaten posities hebben een langlopend karakter. De overige kortlopende schulden hebben een looptijd van korter dan een jaar.		

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met Willis Towers Watson Netherlands B.V., AZL N.V. en N.N. Investment Partners B.V. zijn meerjarige contracten afgesloten.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen Stichting Pensioenfonds Astellas en de aangesloten ondernemingen Astellas B.V. en Astellas Pharma Europe B.V.

Transacties met bestuurders

Vertegenwoordigers in het bestuur ontvangen geen beloning van het Pensioenfonds, anders dan de mogelijkheid gebruik te maken van een vacatievergoeding. Er zijn geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders en er is geen sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Het Pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de aangesloten ondernemingen. De transacties bestaan uit de betaling van premiebijdragen.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van vanaf looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. Het effect per 1 januari 2021 is verwerkt in de jaarrekening 2021. Het effect per 1 januari 2022 en verder is niet verwerkt in de jaarrekening 2021, maar wordt hieronder alleen toegelicht. De effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters zijn opgenomen in de volgende tabel.

	Huidig 100% UFR	2022 75% UFR / 25% nUFR	Vanaf 2024 100% nUFR
Technische voorziening	459.359	463.625	472.694
Dekkingsgraad	116,1%	115,0%	112,8%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	115,5%	115,5%	115,5%

Gevolgen inval Oekraïne

Het bestuur ziet in de oorlog in de Oekraïne een situatie die ingrijpende gevolgen kan hebben op uiteenlopende terreinen. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft daarnaast ook gevolgen voor de economie en de financiële markten.

De oorlog en de daardoor opgelegde sancties aan Rusland hebben directe gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en hebben voor een toenemende inflatie gezorgd. Op dit moment zijn er naast de inflatie nog geen directe gevolgen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden of het fonds. Het fonds belegde zeer beperkt in Rusland c.q. Oekraïne. Ook heeft het fonds geen pensioengerechtigden die wonen in deze landen en er vinden geen betalingen plaats naar banken uit landen die op grond van de sanctiewetgeving van het SWIFT-betalingsverkeer zijn uitgesloten. De PUO van het fonds monitort de lijst met sancties en zowel het fonds als de PUO houdt de ontwikkelingen rondom de sanctiewetgeving bij.

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

Gedurende het boekjaar 2021 aan bestuursvergoedingen en voor vergoedingen aan het Verantwoordingsorgaan 37 (bedrag is vóór toerekening naar kosten vermogensbeheer) betaald en aan vergoedingen voor de Visitatiecommissie 16.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2021 had Stichting Pensioenfonds Astellas geen personeel in dienst.

Baten en Lasten	2021	2020
[12] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoed beleggingen	1.955	1.179
Zakelijke waarden	413	2.266
Vastrentende waarden	5.318	5.330
Derivaten	526	674
Rebate fees vastgoed	0	11
Rebate fees obligaties en andere vastrentende waarden	193	169
	8.405	9.629
Liquide middelen	-10	-9
Totaal directe beleggingsopbrengsten	8.395	9.620
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten:</i>		
Vastgoed beleggingen	-2	-1
Zakelijke waarden	2.391	632
Vastrentende waarden	-1.880	-316
Derivaten	3.037	6.142
Gerealiseerde resultaten	3.546	6.457

	2021	2020
<i>Niet-gerealiseerde resultaten:</i>		
Vastgoed beleggingen	11.184	-4.572
Zakelijke waarden	26.999	15.082
Vastrentende waarden	-13.877	5.292
Derivaten	-18.323	15.850
Niet-gerealiseerde resultaten	5.983	31.652
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	9.529	38.109
Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon vermogensbeheerder	-744	-683
Toerekening vanuit uitvoeringskosten	-316	-239
Bankkosten	0	-47
Bewaarvergoeding	-5	0
Interest	-7	-5
	-1.072	-974
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico fonds	16.852	46.755
[13] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Beleggingsopbrengsten	2.078	2.637
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Werknemersbijdragen	4.187	4.124
Werkgeversbijdragen	9.690	9.604
	13.877	13.728
De premiebijdragen van werkgevers en werknemers bedragen in totaal 33,6% (2020: 25,4%) van de pensioengrondslag. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		

	2021	2020
Feitelijke premie	13.877	13.728
Zuiver kostendekkende premie ¹⁾	17.875	16.571
Interne kostendekkende premie	14.549	13.108
Gedempte kostendekkende premie	10.524	9.980
Toetspremie	14.549	13.108
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	13.860	12.871
– Risicokoopsom overlijden	373	331
– Opslag premievrijstelling	559	462
– Opslag in stand houden vereist vermogen	2.381	2.212
– Opslag voor uitvoeringskosten	702	695
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	17.875	16.571
De interne kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	12.963	11.677
– Risicokoopsom overlijden	361	316
– Opslag premievrijstelling	523	420
– Solvabiliteitsopslag	0	0
– Opslag voor uitvoeringskosten	702	695
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	14.549	13.108
De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	5.364	5.090
– Risicokoopsom overlijden	234	211
– Opslag premievrijstelling	220	186
– Solvabiliteitsopslag	936	888
– Opslag voor uitvoeringskosten	702	695
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	3.068	2.911
	10.524	9.980

1) De zuiver kostendekkende premie betreft de kostendekkende premie op basis van de rentetermijnstructuur per 1 januari van het boekjaar, met een solvabiliteitsopslag op basis van het vereist eigen vermogen. De interne kostendekkende premie is gebaseerd op een systematiek van gedempte premie op basis van een voortschrijdend gemiddelde rentetermijnstructuur over 12 maanden, met een solvabiliteitsopslag op basis van de beleidsdekkingsgraad (met een ondergrens van het minimaal vereist eigen vermogen en een bovengrens van het vereist eigen vermogen). De gedempte kostendekkende premie is gebaseerd op een systematiek van gedempte premie op basis van verwacht rendement. Verdere details met betrekking tot de berekeningswijze en onderliggende parameters zijn opgenomen in de ABTN van het fonds. De toetspremie is de minimaal te ontvangen premie waaraan de feitelijke premie wordt getoetst, op basis waarvan jaarlijks het te financieren opbouwpercentage wordt vastgesteld en op basis waarvan de toevoeging danwel onttrekking aan het premiedepot wordt bepaald. De toetspremie is minimaal gelijk aan de gedempte kostendekkende premie, en wordt eventueel verhoogd met het positieve verschil tussen de interne kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie indien en voorzover de interne kostendekkende premie hoger is dan de gedempte kostendekkende premie. De toetspremie is daarmee gelijk aan het maximum van de gedempte kostendekkende premie en de interne kostendekkende premie.

	2021	2020
[15] Saldo van aanspraken en verplichtingen		
Overgenomen pensioenverplichtingen:		
– Overgenomen van andere pensioenfondsen	801	220
– Ontvangen spaarkapitaal uit DC (t.b.v. inkoop rechten)	1.213	3.095
	2.014	3.315
Overgedragen pensioenverplichtingen:		
– Overgedragen naar andere pensioenfondsen	-171	-206
	-171	-206
Onttrekkingen beleggingen voor risico deelnemers:	-1.490	-3.555
	353	-446
[16] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-5.347	-4.886
Partnerpensioen	-1.203	-1.121
Invaliditeitspensioen	-152	-167
Wezenpensioen	-76	-68
Afkoopsommen	0	-11
	-6.778	-6.253
[17] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-13.860	-12.870
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	2.507	1.329
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	6.779	6.258
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	244	225
Wijziging marktrente	37.070	-61.609
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.972	-2.938
Overige mutaties	-225	132
Wijziging UFR-methodiek ¹⁾	-4.115	0
Wijziging AG Prognosestafel	0	10.044
Wijziging Ervaringssterfte	0	309
	26.428	-59.120

1) Betreft het effect van de stap per 1 januari 2021.

	2021	2020
[18] Mutatie vordering herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand 1 januari	2.720	3.056
Stand 31 december	2.821	2.720
Mutatie	101	-336
[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Mutatie voorziening pensioensparen		
Stortingen:		
– Correctiemutaties	-1	0
Onttrekkingen:		
– Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten en kosten	1.311	3.555
– Onttrekkingen t.b.v. uitgaande waardeoverdrachten	179	0
Rendement:		
– Rendement huidig boekjaar	-2.078	-2.637
Totale mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	-589	918
[20] Herverzekeringen		
Premies:		
– Afrekening premie 2019	0	187
– Afrekening 2020 premie overlijdensrisico	-25	0
– Afrekening 2020 premie AO-risico	-30	0
– AO-risico	-286	-236
– Premie overlijdensrisico	-576	-527
Uitkeringen:		
– Bijdragen herverzekerder t.b.v. deelnemers met premievrije pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid	284	305
Resultaatdeling:		
Technische winstdeling 2012 t/m 2016	0	106
	-633	-165

	2021	2020
[21] Pensioenuitvoeringskosten		
Administratie	-630	-512
Accountant (onderzoek van de jaarrekeningen en jaarstaten)	-47	-60
Actuaris	-115	-119
De Nederlandsche Bank	-26	-27
Contributie Pensioenfederatie	-11	-9
AFM	-3	-2
Opleidingskosten	-10	-5
Uitvoering risicobereidheidsonderzoek	0	-7
Visitatiecommissie	-16	-15
Bestuurs- en vergaderkosten	-22	-22
Diversen ¹⁾	31	20
	-849	-758
[22] Overige baten en lasten		
Diversen	8	0
Saldo van baten en lasten	50.848	-3.040

	2021	2020
Actuariële analyse van het resultaat		
Interest en toeslagen	52.314	-13.419
Bijdragen en arbeidsongeschiktheid	-1.489	-342
Overdrachten	-129	171
Technisch resultaat (Risicoproces)	-9	-93
Wijziging overlevingsgrondslagen	0	10.353
Kosten	97	162
Diversen	64	128
	50.848	-3.040

1) Inclusief herallocatie naar kosten vermogensbeheer.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2021 als volgt te verdelen:

	2021
	x € 1.000
Beleggingsreserve	-2.709
Algemene reserve	54.083
Bestemmingsreserve premiedepot	-526
	50.848

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2021 van 115,5% en ultimo 2020 van 115,3%.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	6.633	1,4	1.795	0,4
Zakelijke waarden risico (S2)	58.068	12,6	61.334	12,6
Valutarisico (S3)	11.672	2,5	12.222	2,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	13.343	2,9	15.841	3,3
Verzekeringstechnisch risico (S6)	14.276	3,1	15.252	3,1
Actief beheer risico (S10)	1.451	0,3	1.810	0,4
Diversificatie-effect	-34.100	-7,3	-34.202	-7,0
Vereist eigen vermogen	71.343	15,5	74.052	15,3

Indien het vereist eigen vermogen zou worden uitgedrukt als percentage van de technische voorziening voor risico fonds resulteert ultimo 2021 een percentage van 16,5% (ultimo 2020: 16,1%).

	2021		2020	
	€	%	€	%
Dekkingsgraad		116,1		104,6
Beleidsdekkingsgraad		110,9		99,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		115,5		115,3

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2021 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een reservetekort verkeert. Einde boekjaar 2021 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 110,9%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2020 van 99,9%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 10%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 18,1.

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,1.

Het pensioenfonds dekt strategisch 50,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 50,0% op basis van de swapcurve is eind 2021 equivalent met een renteafdekking van 50,0% op basis van de DNB-methodiek.

	2021	2020
Modified duration		
Totaal modified duration vastrentende portefeuille (exclusief derivaten)	8,4	9,4
Totaal modified duration vastrentende portefeuille (inclusief derivaten)	18,1	20,5

Derivaten

Het renterisico is afgedekt door middel van rentederivaten. De afloopdata variëren van 2028 tot 2069. De marktwaarde ultimo 2021 van het rentederivaten bedraagt € 1,101 miljoen en het ongerealiseerd resultaat bedraagt -/€ 18,323 miljoen. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 8,4 naar 18,1 jaar.

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 50% van het renterisico af.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefonds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Vastgoed beleggingen naar categorie				
Indirect vastgoed - beursgenoteerd	47.777	77,2	37.864	74,7
Indirect vastgoed - niet beursgenoteerd	14.084	22,8	12.818	25,3
Totaal vastgoedbeleggingen	61.861	100,0	50.682	100,0
Aandelenbeleggingen naar categorie				
Ontwikkelde markten/Mature markets	139.422	87,0	122.438	85,9
Opkomende markten/Emerging markets	20.960	13,0	20.125	14,1
Totaal aandelenbeleggingen	160.382	100,0	142.563	100,0

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

De valutapositie is, indien van toepassing, inclusief de valutapositie van (het belang van het fonds ultimo verslagperiode in) de onderliggende ING Basis Fondsen. Een onder valutatermijncontracten opgenomen bedrag geeft het netto bedrag van de afgesloten contracten in de betreffende valuta.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Vóór afdekking met derivaten</i>				
Euro	305.154	60,8	290.714	60,8
USD	128.787	25,6	105.129	22,0
GBP	7.167	1,4	6.505	1,4
JPY	12.969	2,6	13.711	2,9
Overige valuta	48.421	9,6	62.259	13,0
	502.498	100,0	478.318	100,0
<i>Valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	436.553	86,9	405.207	84,7
USD	27.997	5,6	20.637	4,3
GBP	1.847	0,4	1.255	0,3
JPY	3.812	0,8	3.500	0,7
Overige valuta	32.289	6,4	47.719	10,0
	502.498	100,0	478.318	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2021:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	131.399	0
USD	0	100.790
GBP	0	5.320
JPY	0	9.158
Overige valuta	0	16.131
	131.399	131.399

Grondstoffenrisico

Het fonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

Opbouw van de vastrentende portefeuille naar credit rating

Ratingklasse:

	2021		2020	
	€	%	€	%
AAA	104.855	38,1	118.771	45,1
AA	127.517	46,6	104.529	39,7
A	8.346	3,1	9.641	3,7
BBB	27.311	10,0	25.667	9,7
Lager dan BBB	3.764	1,4	2.644	1,0
Geen rating	2.486	0,9	2.279	0,9
	274.279	100,0	263.531	100,0

De opgenomen credit ratings zijn afgeleid van de ratings van S&P, Moody's en Fitch.

Het onder 'geen rating' opgenomen bedrag betreffen beleggingen in termijndeposito's en niet direct opeisbare kortlopende vorderingen.

Opbouw van de vastrentende portefeuille naar looptijd

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 1 jaar	58.969	21,5	32.427	12,3
Resterende looptijd 1 <> 5 jaar	54.557	19,9	93.248	35,4
Resterende looptijd 5 <> 10 jaar	57.310	20,9	30.746	11,7
Resterende looptijd >= 10 jaar	103.443	37,7	107.110	40,6
	274.279	100,0	263.531	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2021		2020	
	€	%	€	%
Vastgoed beleggingen				
<i>Verdeling vastgoed beleggingen per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	61.861	100,0	50.683	100,0
	61.861	100,0	50.683	100,0

Grote posten: vastgoed beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

Northern TRS DEV RE ES IND-A	43.074	69,6	31.542	66,1
CBRE Dutch Resid. Fund IV	8.570	13,9	7.606	18,7
Aberdeen EUR Prop FND class B	5.511	8,9	5.199	14,6

	2021		2020	
	€	%	€	%
Opbouw van de beleggingsportefeuille naar regio				
Opkomende markten	22.923	4,6	25.089	5,2
Europa exclusief Verenigd Koninkrijk	300.079	59,7	286.580	60,0
Groot Brittannië	11.864	2,4	6.453	1,3
Azië exclusief Japan	12.612	2,5	9.890	2,1
Japan	14.178	2,8	12.934	2,7
Noord-Amerika	134.665	26,8	115.125	24,1
Overige	0	0,0	705	0,1
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	6.177	1,2	21.542	4,5
Totaal beleggingsportefeuille	502.498	100,0	478.318	100,0

	2021		2020	
	€	%	€	%
Opbouw van de aandelenportefeuille naar bedrijfstak				
Duurzame consumentengoederen	20.783	13,0	19.367	13,6
Niet-duurzame consumentengoederen	10.476	6,5	9.360	6,6
Energie	4.889	3,0	3.974	2,8
Financiële instellingen	23.549	14,7	19.757	13,9
Gezondheidszorg	19.548	12,2	17.123	12,0
Industrie	13.432	8,4	11.803	8,3
Informatie technologie	41.993	26,2	32.975	23,1
Basis materialen	6.986	4,4	6.219	4,4
Vastgoed	0	0,0	3.935	2,8
Telecommunicatie	14.422	9,0	13.740	9,6
Nutsbedrijven	3.805	2,4	3.990	2,8
Overig	499	0,3	320	0,2
	160.382	100,0	142.563	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

NT CCF World Custom ESG EQ I EUR	143.739	89,6	127.076	84,6
NT TR-EM CU ESG EI UC FGR-LE	24.269	15,1	0	0,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden.

Belgische staatsobligaties	35.134	12,8	28.131	10,7
Duitse staatsobligaties	47.362	17,3	49.965	19,0
Finse staatsobligaties	25.709	9,4	14.725	5,6
Franse staatsobligaties	41.086	15,0	40.635	15,4
Nederlandse staatsobligaties	54.499	19,9	58.228	22,1
Oostenrijkse staatsobligaties	9.085	3,3	13.402	5,1
SLI-EUR CORP SUST & RESP-DAEUR	0	0,0	41.621	15,8
ASSII-EUCPBDS&RINV-D AEUR	45.140	16,5	0	0,0

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Vastgesteld te Utrecht, 22 juni 2022

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Astellas

voorzitter

D.J. Vis

secretaris

N. van den Berg

bestuurslid

F.C.M. Amsing

bestuurslid

O.O. van den Hoven

bestuurslid

G.A. Roders

Overige gegevens

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

In de statuten is geen regeling opgenomen inzake de resultaatbestemming, derhalve worden in deze de bepalingen zoals opgenomen in de ABTN gehanteerd. Conform hoofdstuk 6 van de ABTN is het Pensioenvermogen de som het totale belegde vermogen inclusief intrest, huur, dividend, liquide middelen en het saldo van kortlopende vorderingen minus de kortlopende schulden en overlopende passiva en dat geheel verminderd met de middelen in het premiedepot.

Het verschil tussen het pensioenvermogen en de Technische voorzieningen is het Eigen Vermogen van het pensioenfonds. Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit:

- a. Algemene reserve
- b. Beleggingsreserve
- c. Bestemmingsreserve premiedepot

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Astellas te Leiden is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Astellas, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.750.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 250.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Astellas is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amsterdam, 22 juni 2022

drs. Hen Veerman AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Astellas

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Astellas per 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Pensioenfonds Astellas ('de Stichting' of 'het fonds') te Leiden gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2021; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
— Materialiteit van EUR 5,0 — 0,9% van het pensioenvermogen
Continuïteit, Fraude & Noclar
— Continuïteit: geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd — Fraude en niet naleven wet- en regelgeving (Noclar): risico op het doorbreken interne beheersing door het bestuur
Kernpunten
— Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds — Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 5,0 miljoen (2020: EUR 4,5 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2021 (0,9%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 250 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan NN Investment Partners B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door NN Investment Partners B.V. en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van NN Investment Partners B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (waar relevant) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan NN Investment Partners B.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen, waar nodig, beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak continuïteit – geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Zoals toegelicht op pagina 33 van het bestuursverslag, heeft het bestuur in maart 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe het de beleidsdekkingsgraad van de Stichting binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau wil brengen. Indien de Stichting alle beschikbare sturingsmiddelen heeft ingezet en de beleidsdekkingsgraad van de Stichting desondanks naar verwachting niet binnen de gestelde termijn voldoet aan het vereiste niveau, zal de Stichting de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten korten. Hierdoor wordt de continuïteit van de Stichting te allen tijde gewaarborgd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot significante continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op significante continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent;
- het kennismaken van het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank en evalueren of het herstelplan alle relevante elementen en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- het kennismaken van de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 33 van het bestuursverslag en vaststellen dat de toelichting adequaat is.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In de risicoparagraaf zoals opgenomen in het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, incidentenrapportages en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten.
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief de relevante veronderstelde risico's vastgelegd in de controlestandaarden, en hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Controleaanpak:

- We hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.
- We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals een gegevensgerichte detailcontrole middels inspectie op onderliggende brondocumentatie, met behulp van een deelwaarneming op de pensioenuitvoerings- en vermogensbeheerkosten. Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle. Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen tezamen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 98,2% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting voor circa 96,8 is gebaseerd op marktnoteringen, voor circa 3,0% op onafhankelijke taxaties en afgeleide berekeningen van een

marktnotering en voor circa 0,2% op netto contante waardeberekeningen. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderungen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. Dit geldt ook voor de beleggingen in aandelen, derivaten en private equity fondsen die in het overzicht "Methodiek bepaling marktwaarde 31 december 2021 (op basis van look through)" zoals opgenomen in noot 1 zijn gepresenteerd onder niveau 2 en niveau 3.

De waardering van de vastgoedbeleggingen die gepresenteerd zijn onder niveau 2 hebben wij getoetst aan de hand van (door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde) jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuaarisch deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting "Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling" de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat er in 2021 geen schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de "Risicoparagraaf" is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de

certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 22 juni 2022

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

Bijlagen

Financiering

Stichting Pensioenfonds Astellas heeft een kostendekkende doorsneepremie die beoogt de toename van de aanspraken uit hoofde van de jaaropbouw, de uitvoeringskosten van het fonds (exclusief de kosten van het vermogensbeheer) alsmede een buffer voor beleggingsrisico's te dekken. De doorsneepremie wordt betaald door de werkgever en de deelnemers. De door de deelnemer verschuldigde bijdrage in de kosten van de pensioenregeling wordt bepaald in het collectieve arbeidsvoorwaardenoverleg. De eigen bijdrage van de werknemer wordt door de werkgever ingehouden op het salaris. De bijdragen van de werkgever alsmede de op het salaris van de werknemers ingehouden bijdragen, worden maandelijks door de werkgever afgedragen aan het pensioenfonds.

De aan de deelnemers verleende aanspraken op tijdelijk nabestaandenpensioen en de nabestaandenpensioenen over toekomstige deelnemersjaren, worden gefinancierd door middel van eenjarige risicopremies. Bij de vaststelling van de premiebijdrage is hiermee rekening gehouden.

Uitvoering

Vermogensbeheer

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid en de uitvoering daarvan. Het vermogensbeheer wordt door NNIP verzorgd.

Administratie

De pensioen- en financiële administratie worden uitgevoerd door AZL N.V. te Heerlen.

De beleggingsadministratie wordt uitgevoerd door NNIP te Den Haag.

De controle van de jaarrekening is uitgevoerd door KPMG Accountants N.V. te Utrecht. De verantwoordelijkheid voor de certificering van de voorziening pensioenverplichtingen berust bij Triple A – Risk Finance Certification B.V. te Amsterdam.

De actuariële advieswerkzaamheden worden uitgevoerd door Willis Towers Watson Netherlands B.V. te Purmerend.

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. Ook wel bedrijfsplan genoemd. De ABTN bevat onder meer een beschrijving van de financiële opzet (reservering, beleggingsbeleid), de financiële sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Actuele waarde

De actuele waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen, obligaties en beursgenoteerde vastgoedfondsen, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen, wordt de actuele waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige nettokasstroom. Als actuele waarde van de beleggingen in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd.

AG-prognosetafel

Specifieke AG-tafel, waarbij naast sterftewaarnemingen uit het verleden, ook rekening wordt gehouden met een toekomstige sterftetrend.

AG-tafels

Jaarlijks publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) sterftetafels die zijn gebaseerd op waarnemingen van sterfte in de bevolking uit het verleden. Om die sterftetafels geschikt te maken voor actuariële gebruik worden ze aangepast door het Actuariële Genootschap. Deze aangepaste tafels krijgen de naam 'AG-tafels'.

Asset Liability Management (ALM)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, financieringsbeleid en indexatiebeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichthouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is een dekkingsgraad die uitgaat van een gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden. Per 1 januari 2015 zijn pensioenfondsen verplicht deze dekkingsgraad te gebruiken en communiceren bij besluiten over eventuele toeslagen maar ook bij eventuele kortingen.

Belegd vermogen voor risico deelnemers:

Dit betreft de DC regeling en is vermogen waar het pensioenfonds geen risico over loopt.

Belegd vermogen voor risico pensioenfonds

Dit betreft de DB regeling en is het vermogen waar het pensioenfonds risico over loopt.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over zakelijke en vastrentende waarden.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfonds

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding van activiteiten door de pensioenfonds.

Benchmark

Engels woord voor financiële "meetlat": een ijkpunt, bijvoorbeeld een index of een bepaalde staatslening, waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille kunnen worden afgezet.

Beschikbaar premiesysteem

Pensioensysteem waarbij het pensioen afhankelijk is van de beschikbare premie. De hoogte van de pensioenuitkering is mede afhankelijk van de aanvangsleeftijd van de deelnemer, het toekomstige salarisverloop en (vooral) van de rendementen op de ingelegde premie. Een beschikbare premieregeling wordt ook wel pensioenspaarregeling genoemd. Andere soorten pensioenregelingen zijn de eindloonregeling en de middelloonregeling. Met ingang van 1 januari 2006 bestaat de pensioenregeling van Pensioenfonds Astellas uit een middelloonregeling en een beschikbare premieregeling c.q. pensioenspaarregeling.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

CDC

De CDC-regeling kenmerkt zich met name door de vaste premie die de werkgever afdraagt aan het pensioenfonds van de onderneming. Door het betalen van deze premie heeft de onderneming aan zijn pensioenverplichting voldaan. De door sociale partners (vanaf 2015) overeengekomen vaste premie voor een periode van vijf jaren bedraagt 22,4% van de loonsom.

Commodities (grondstoffen)

Een commodity is een type belegging. Letterlijk betekent het grondstoffen. Beleggen in commodities is direct investeren in grondstoffen of indirect via bijvoorbeeld termijncontracten, waarbij de waarde is gebaseerd op grondstoffen. Verhandelde grondstoffen zijn onder andere energie, metalen en landbouwproducten. Commodities bestaan uit de zgn. 'soft' commodities (graan, cacao, pinda's) en de zgn. 'hard' commodities (goud, zilver, oil, chemicals etc.)

Contante waarde

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

Continuïteitstoets

Deze is bedoeld om inzicht te geven in de financiële opzet van een pensioenfonds en een oordeel te geven over de continuïteit van het pensioenfonds.

Converteerbare obligatie

Een obligatie die gedurende (een deel van) de looptijd kan worden omgewisseld (geconverteerd) in aandelen. Deze mogelijkheid is als een extraatje aan de obligatie meegegeven door de uitgever, teneinde de obligatie gemakkelijker te kunnen plaatsen.

Corporate Governance

Stel regels of aanbevelingen die betrekking hebben op goed management van organisaties zoals private ondernemingen. Deze aanbevelingen kunnen uiteraard worden toegepast op pensioenfondsen in welk geval wordt gesproken over goed pensioenfondsbestuur.

Crisisplan

In een financieel crisisplan staan maatregelen en procedures die worden ingezet in een crisissituatie. Daarmee geeft het bestuur vooraf aan zichzelf en aan de deelnemers duidelijkheid over wat er moet gebeuren in een crisissituatie. Het bestuur spreekt van een financiële crisis als de dekkingsgraad zodanig is gedaald dat herstel binnen de wettelijke termijnen niet meer mogelijk is.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De klassieke dekkingsgraad is de verhouding tussen het beschikbaar vermogen (BV) en de voorziening pensioenverplichtingen (VPV), uitgedrukt in een percentage.

Een klassieke dekkingsgraad van 100% geeft aan dat het beschikbaar vermogen juist toereikend is om de voorziening pensioenverplichtingen te dekken, terwijl een percentage lager dan 100 aangeeft dat er sprake is van onderdekking. Volgens de DNB-normen is er sprake van een onderdekking als de middelen van het fonds (waarde beleggingen verhoogd met saldo van vorderingen minus schulden) niet langer toereikend zijn om de VPV en de reserve voor algemene risico's te dekken. In het Besluit van 18 december 2006 (algemene maatregel van bestuur inzake FTK) zijn nadere regels gesteld voor de bepaling van het minimaal vereist eigen vermogen. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt in de regel ca. 5% van de technische voorziening (dus een dekkingsgraad van ca. 105%). Het een en ander niet te verwarren met het vereist eigen vermogen.

Dekkingstekort

Situatie dat de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en het minimaal vereist eigen vermogen te dekken. Dit wordt ook wel onderdekking genoemd.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat onder andere de navolging van de pensioenwetgeving tot 1 januari 2007 Pensioen- en spaarfondsenwet en vanaf 1 januari 2007 de Pensioenwet bewaakt.

Duration

De gewogen gemiddelde looptijd van de kasstromen van een obligatie, waarbij weging geschiedt op basis van de contante waarde van iedere kasstroom. Duration is een graadmeter voor de rentegevoeligheid van een obligatie. In de regel: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtlijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Effectentypisch gedragstoezicht

Gedragstoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance e.d. Het gedragstoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragstoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragstoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation (EMIR). EMIR bevat regels voor het afwickelen van derivaten door een centrale tegenpartij (CCP), een vergunningplicht voor die CCP's en eisen aan het onderpand en de overdraagbaarheid van posities, ook als de afwikkeling van de over the counter-derivaten contracten niet via een CCP gebeurt.

Enhanced passive

Hybride beleggingsstrategie tussen indexbeleggen ('buy and hold') en actief beleggen. Vermogensbeheerders welke deze beleggingsstrategie hanteren beleggen nagenoeg passief, trachten echter, gebruikmakende van een beperkt risicobudget, extra rendement ten opzichte van de gehanteerde benchmark te kunnen toevoegen.

Euro duration

"Euro duration" is een afgeleide van het begrip "duration", een maatstaf voor de rentegevoeligheid van bijvoorbeeld een obligatie. De "euro duration" van een obligatie is het product van de duration en de marktwaarde van de onderliggende obligatie. Pensioenfondsen hanteren het begrip "euro duration" als graadmeter voor de "duration mismatch" tussen enerzijds beleggingen en anderzijds verplichtingen.

Franchise

Het deel van het pensioengevend salaris dat voor de pensioenberekening buiten beschouwing wordt gelaten. Dit deel wordt geacht door de AOW-uitkering voldoende van pensioen te worden voorzien.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Haalbaarheidstoets

Per 1 januari 2015 is de continuïteitsanalyse vervallen. Uit het nFTK volgt dat hiervoor in de plaats twee soorten haalbaarheidstoetsen komen; de aanvangshaalbaarheidstoets en de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Voor pensioenfondsen is de haalbaarheidstoets een belangrijk instrument met als doel inzicht te geven in de effecten van de financiële opzet en zelf gekozen normering (ondergrenzen), onderbouwing van het evenwichtig beleid en een realistisch en haalbaar premiebeleid.

Hedge funds

Een hedge fund is een beleggingsfonds met ruime mogelijkheden om een rendement te genereren, onafhankelijk van de richting van de beurs. Hedgefondsen proberen onder alle omstandigheden een positief rendement te behalen, en zijn daarom niet te vergelijken met de rendementen die behaald worden op de aandelenbeurzen. Dit streven naar een "absolute return" gecombineerd met een ogenschijnlijk laag risico en lage correlatie met de rest van de markt maakt deze hedgefondsen populair onder grote beleggers, zoals pensioenfondsen.

Herstelplan

Plan (van aanpak) gericht op het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds per het einde van een kalenderkwartaal onder de gestelde eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen ligt, moet het pensioenfonds dit direct aan DNB melden. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij DNB te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie op grond waarvan een herstelplan moet worden opgesteld binnen uiterlijk tien jaar is beëindigd.

Herverzekering

Het door een pensioenfonds geheel of gedeeltelijk onderbrengen van een pensioenregeling in een levensverzekeringsovereenkomst en/of het door een pensioenfonds onderbrengen van (extra hoge) risico's bij een levensverzekeraar, zoals overlijdens- en invaliditeitsrisico's (risicoherverzekering).

IBNR-voorziening

Een voorziening (ten behoeve van de voor de balansdatum ontstane verplichtingen tot uitkering die nog niet zijn gemeld) Incurred But Not Reported, IBNR).

Index

Cijfer dat een gewogen gemiddelde uitdrukt en waaraan men kan zien hoe een grootheid (bijvoorbeeld de beurskoersen in Amsterdam) zich ontwikkeld heeft.

Indexatie

Hieronder wordt verstaan de aanpassingen van de (premiëvrije) pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen op basis van de stijging of daling van een indexcijfer dan wel een vast percentage.

Bij Pensioenfonds Astellas worden de pensioenen en pensioenaanspraken, indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten (voorwaardelijke indexatie), jaarlijks per 1 januari aangepast. Vanaf 1 januari 2005 wordt voor wat betreft het indexatiebeleid onderscheid gemaakt tussen actieve deelnemers en inactieve deelnemers. Indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten, worden de opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de algemene loonontwikkeling zoals die bij de werkgever in het voorafgaande kalenderjaar heeft plaatsgevonden. Indien en voor zover de middelen van het fonds dit toelaten, worden de ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken van de inactieven alsmede de pensioengrondslagen van de arbeidsongeschikte deelnemers jaarlijks per 1 januari aangepast op basis van de ontwikkeling van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde (afgeleide) consumentenprijsindexcijfer (reeks voor alle huishoudens), zoals deze zich gedurende de 12 maanden gelegen vóór de maand oktober van het voorafgaande jaar heeft voorgedaan.

Inverse yieldcurve

Als het rendement van korter lopende leningen hoger is dan dat van langer lopende leningen, is er sprake van een "inverse yieldcurve". Die situatie doet zich vooral voor wanneer de centrale bank van het land de officiële tarieven sterk heeft verhoogd, meestal in het kader van inflatiebestrijding of het afremmen van een al te onstuimige conjunctuur.

Kruissubsidiëring

Hiervan is sprake indien de ene groep belanghebbenden bij het fonds een (onevenredige) financiële bijdrage levert aan een andere groep belanghebbenden.

Large cap beleggingen

De marktkapitalisatie van een onderneming is de totale beurswaarde van het bedrijf. Dit valt uit te rekenen door alle uitstaande aandelen te vermenigvuldigen met de beurskoers. Dit bedrag is de prijs waarvoor de hele onderneming in theorie te koop is.

In de praktijk wordt de marktkapitalisatie vaak aangeduid als market cap, een afkorting van het Engelse Market Capitalization.

Voortvloeiend hieruit zijn de aanduidingen voor de grootte van verschillende ondernemingen. Als algemene richtlijn geldt normaliter:

- Market caps van meer dan € 5 miljard worden aangeduid als large cap.
- Market caps van € 1 miljard tot € 5 miljard als mid cap.
- Market caps van € 250 miljoen tot € 1 miljard als small cap.
- Market caps kleiner dan € 250 miljoen als micro cap.

Bovenstaande indeling kan per vermogensbeheerder verschillen.

Mid cap beleggingen

Zie large cap beleggingen.

Middelloodsysteem

Pensioensysteem waarbij het aan het einde van de deelneming toe te kennen pensioen is gerelateerd aan de gemiddelde pensioengrondslag over de gehele periode van deelneming aan de pensioenregeling. Soms worden de reeds opgebouwde pensioenaanspraken jaarlijks geïndexeerd; er is dan sprake van een geïndexeerd middelloodsysteem. Andere soorten pensioenregelingen zijn de eindloonregeling en de beschikbare premieregeling (pensioenspaarregeling). Het voorwaardelijk (geïndexeerde) middelloodsysteem wordt bij Pensioenfonds Astellas toegepast voor de vaststelling van de aanvullende pensioenaanspraken uit hoofde van de ploegendienst. Vanaf 1 januari 2005 wordt bij Pensioenfonds Astellas het voorwaardelijk geïndexeerde middelloodsysteem ook toegepast voor de vaststelling van de basispensioenaanspraken.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, soms ook voor wezenpensioen.

Off-balance instrumenten

Verzamelnaam voor rente immunisatie instrumenten welke niet worden opgenomen op de balans van een pensioenfonds. Onder deze categorie vallen ondermeer swaps en swaptions.

On-balance instrumenten

Verzamelnaam voor rente immunisatie instrumenten welke op de balans van het pensioenfonds dienen te worden vermeld. Onder deze categorie vallen ondermeer bestaande vastrentende producten en Liability Driven Investment Funds (LDI pools).

Ouderdomspensioen

Pensioen, bestemd voor de financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Over/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Pensioenfondsenrichtlijn

Een richtlijn van de Europese Commissie (op initiatief van de Nederlandse Eurocommissaris Bolkestein) om ook met betrekking tot het aanvullende pensioenterrein te komen tot een interne markt zonder barrières. Doelstellingen als een vrij kapitaalverkeer en vrije dienstverlening krijgen op voornoemd beleidsterrein hun vertaling. Op grond van deze richtlijn kunnen pensioeninstellingen grensoverschrijdende activiteiten ontplooiën waardoor het mogelijk wordt om Europese pensioenfondsen op te richten die de deelneming organiseren aan de verschillende pensioenregelingen in de diverse lidstaten waar een multinational een lokale vestiging heeft.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Dit is het voor het pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Pensioensparen

Bij een pensioenspaarregeling is de beschikbare premie het uitgangspunt. De premie wordt bijgeschreven op een individuele pensioenspaarrekening. Het rendement op de te beleggen gelden (premies) wordt eveneens op de pensioenspaarrekening geboekt. Het uiteindelijk gevormde pensioenspaarkapitaal is vervolgens beschikbaar voor inkoop van pensioen(en) op basis van individuele wensen van de deelnemer.

Pensioenwet

In de Nederlandse Pensioenwet, wordt beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder in relatie tot pensioen. De wet is op 1 januari 2007 in werking getreden, de wet verving de oudere Pensioen- en spaarfondsenwet (Psw). De Pensioenwet zorgt ervoor dat deelnemers aan een pensioenregeling ervan verzekerd zijn dat deze wordt uitgevoerd en dat zij een bepaalde mate van individuele en financiële zekerheid genieten.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Premiedekkingsgraad

Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt of de premie die wordt betaald, voldoende is om nieuwe pensioenopbouw te financieren. Dit is het geval als de premiedekkingsgraad boven de 100% ligt.

Private Equity

Private Equity is een brede term die verwijst naar investeringen in ondernemingen die niet beursgenoteerd zijn. Het verschil zit hem voornamelijk in de manier waarop het geld verzameld is voor een investering, namelijk privaat vermogen in tegenstelling tot publiek vermogen zoals bij beursemisseries.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Renteswap

De renteswap wordt in het algemeen gebruikt om renterisico's te beheersen of af te dekken, of om een gewenste rentepositie in te nemen. De meest gebruikte termen voor de renteswap zijn IRS of Interest Rate Swap. De koper van een renteswap koopt een renteswap om zich te beschermen tegen renterisico's. De koper kan zo kiezen om een lopende lening tegen een variabele rente niet om te zetten in een nieuwe lening, maar met de swap het renterisico af te dekken. De koper betaalt dan voor de looptijd van de swap een vast rentepercentage aan de verkoper, die zich weer verplicht de koper het variabele percentage terug te betalen (wat de koper dan gebruikt voor de rentebetaling op zijn originele lening). De hoofdsommen van de leningen worden bij een IRS niet uitgewisseld, die zijn alleen in theorie, in de berekeningen herkenbaar. Er vindt uitsluitend uitwisseling van de rentes plaats.

Rentetermijnstructuur (RTS)

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Reservetekort

De Nederlandsche Bank spreekt van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Stichting van de Arbeid (STAR)

Overlegorgaan van centrale organisaties van werkgevers en werknemers. Tevens adviesorgaan van het kabinet op sociaal en arbeidsvoorwaardelijk terrein.

Stockpicking

Bij een stock-picking strategie worden aandelen geselecteerd welke aan specifiek vastgestelde criteria's van een belegger voldoen en waardoor deze een rendement verwacht te realiseren dat boven het gemiddelde marktrendement rendeert.

Stop-lossverzekering

Verzekering die ertoe dient om de totale schade in enig jaar als gevolg van overlijden te beperken. Deze bovengrens wordt ook wel prioriteit genoemd.

Swap

Zie renteswap.

Technische Voorziening

De belangrijkste post in de balans van een pensioenfonds is de voorziening pensioenverplichtingen, ook wel Technische Voorziening genoemd. Technische Voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling. Een nadere toelichting is opgenomen in het begrip "indexatie".

Total return

Het totaalrendement op beleggingen zijnde de directe en de indirecte beleggingsopbrengsten.

UFR

DNB publiceert op maandbasis de actuele rentetermijnstructuur (RTS) voor de waardering van de verplichtingen van pensioenfonds. Introductie van de ultimate forward rate (UFR) betekent een aanpassing van het deel van de RTS voorbij het zogenoemde laatste liquide punt (20 jaar). Met de introductie van de UFR voor pensioenfonds is aansluiting gezocht bij de UFR die vanaf 30 juni 2012 voor verzekeraars geldt. De specificaties van de UFR (laatste liquide punt 20 jaar, convergentieperiode 40 jaar en ultimate forward rate 4,2%) zijn gelijk.

Uitruil

Meestal de omzetting van het pensioenvermogen, bestemd om te zijner tijd te worden gebruikt voor het doen van periodieke uitbetalingen van nabestaandenpensioen, in een hoger of eerder ingaand ouderdompensioen. Ingevolge de Pensioenwet is ook uitruil van ouderdompensioen in nabestaandenpensioen mogelijk.

Valuta termijnaffaires

Dit is een contract voor het afdekken van valutarisico. In dit contract wordt vooraf afgesproken tegen welke prijs en op welke datum de valutapositionen worden verrekend.

Vastrentende waarden

Hypotheek, leningen op schuldbekentis en obligaties.

Voorziening pensioenverplichtingen

Dit is de, met inachtneming van de actuariële grondslagen (rekenrente, kansstelsels en kostenopslagen), vastgestelde balanspost die de gekapitaliseerde waarde (contante waarde) van de opgebouwde pensioenen aangeeft.

Waardeoverdracht

Het overdragen van de contante waarde van de bij (het pensioenuitvoeringsorgaan van) de oude werkgever verkregen premievrije aanspraken aan (het pensioenuitvoeringsorgaan van) de nieuwe werkgever, waarvoor de deelnemer in de nieuwe pensioenregeling extra deelnemersjaren verkrijgt (in eindloonregelingen) dan wel extra pensioenaanspraken krijgt toegekend (in middelloonregelingen).

Zakelijke waarden

Aandelen, converteerbare obligaties en onroerende zaken. Onder onroerende zaken worden verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in op dat terrein gespecialiseerde al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.